

OTDK DOLGOZAT

Készítette:

Pályi Krisztina

Mosonmagyaróvár

2012

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
MEZŐGAZDASÁG- ÉS ÉLELMISZERTUDOMÁNYI KAR
MOSONMAGYARÓVÁR
GAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

Konzulens:

Dr. Vincze-Tóth Judit
egyetemi tanársegéd

**A környezettudatos gondolkodásmód vizsgálata egy alföldi kis településen,
Tatárszentgyörgyön**

Készítette:

Pályi Krisztina

Okleveles mérnök jelölt

Vidékfejlesztési agrármérnök (Msc) szak, I. évfolyam

Mosonmagyaróvár

2012

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Szakirodalmi áttekintés	4
2.1. A környezetvédelem európai - és magyarországi vonatkozásai	4
2.2. A környezettudatosság elméleti megközelítései	7
2.3. Tatárszentgyörgy bemutatása.....	11
2.3.1. A település elhelyezkedése és jellemzői.....	11
2.3.2. A település természeti adottságai és védett területei.....	12
3. Saját vizsgálatok.....	14
3.1. A saját vizsgálatok anyaga és módszere	14
3.2. Egyéni terepfelmérés a problémás területeken	16
3.3. A kérdőíves felmérés eredményeinek bemutatása	19
3.3.1. A vizsgálatba vont személyek adatainak kiértékelése	19
3.3.2. A vizsgálatba vont személyek véleménye a település környezeti állapotáról.....	21
3.3.3. A településen élők vélekedése a környezetvédelemről, a település környezeti problémáiról és a közigazgatás intézkedéseiről	26
3.3.4. A lakosság olyan tevékenységeinek vizsgálata, melyek szoros összefüggésben vannak a környezetvédelemmel	30
3.3.5. A lakosság szelektív hulladékgyűjtési lehetőségeinek és használatának vizsgálata ...	33
4. Következtetések, javaslatok	35
5. Összefoglalás.....	38
6. Köszönetnyilvánítás	39
7. Irodalomjegyzék.....	40
8. Melléklet.....	43
8.1. Kérdőív: Tatárszentgyörgy lakosságának körében végzett közvélemény kutatás a környezettudatos gondolkodásmódról	43

„Úgy tékoztunk bolygónk természeti kincseit, a levegőt, a vizet,
mintha nem lenne holnap, és így már nem is lesz.”

(Kurt Vonnegut)

1. Bevezetés

A környezettudatos gondolkodás, környezetünk védelme a múlt és a jelen kor embere számára egyaránt háttérbe szorult. A környezetvédelem fontosságának felismerése mindannyiunk feladata.

A környezetszennyezés a világban mindenhol elrettentő méreteket ölt. Az ipari forradalommal egy időben megkezdődött a Föld nagymértékű környezetszennyezése, melynek fogalmát akkor még nem ismerték. A felhasznált kőszén elégetésével nőni kezdett a légkör CO₂ szintje. A bányászat fellendülése lokális környezetváltozásokat okozott. A természetes növényzetet és vele együtt élő állatvilágot elpusztították, elkergették. Nemcsak a felszínen a felszín alatt is hatalmas károkat okozott a mélybányászat, a felszín alatti vízrendszert megbolygatták és kiszivattyúzták. A természet akkori arculata átformálódott. A gyarapodó úthálózat kedvezett a bányászatnak, a kohászatnak és az autógyártásnak. Fokozódott a káros anyag kibocsátás, csökkentek a természetes közegek. Magyarország a második világháború után elszenvedett károkat nehéz munka árán tudta kiheverni, anyagi támogatás és konkrét célkitűzésink hiányoztak. Eközben a nyugati országok fejlődtek haladtak a korrallal. Fokozódó ipari tevékenységeinkkel és intenzív mezőgazdaságunkkal, néhol visszafordíthatatlan károkat okoztunk a természetben. Éveknek kellett eltelnie ahhoz, hogy a fejlettebb országokban már alapgondolattá vált környezetvédelmi szabályozások hazánkba is megérkezzenek.

Tatárszentgyörgy, ahol élek hajdanán mind ipari, mind mezőgazdasági tevékenységeiről híres volt. A rendszerváltás után az üzemek megszűntek és a mezőgazdaságból élők más munka után néztek. Az önkormányzat településüzemeltetése, fejlesztése sorozatos problémákba ütközött. A kistérség egyik elszigetelt falujaként kevés anyagi támogatáshoz jutott, emellett az információ hiány problémájával is szembe kellett nézni. A környezetünk védelme érdekében tett lépésekről megféledeztek, az erdőink szemétdombbá váltak, a tavakat elszennyezték, a természetet megbolygatták. A település a Kiskunsági Nemzeti Park határán fekszik, valamint számos természetvédelem alatt álló élőlény lakóhelyét találhatjuk meg itt, így véleményem szerint fokozottabb környezetvédelmi intézkedésekre lenne szükség.

Tudományos Diákköri Dolgozatom célja Tatárszentgyörgy lakosságának környezettudatos gondolkodásmódjának feltérképezése volt. A vizsgálathoz a kérdőíves megkérdezés módszerét választottam. A felmérés arra irányult, hogy megismerjem a helyiek véleményét a

környezetvédelméről, a természet megóvása érdekében tett lépéseikről és a helyi hatósági szervek intézkedésiről. 2010-ben már felmértem a település környezeti adottságait, a településen élők véleményét a helyi infrastruktúráról, eseményekről és a falu állapotáról. Jelen vizsgálatok olyan információt adhatnak, melyek a későbbiekben hasznára lehetnek a településnek. Választásom oka, hogy az első szakdolgozatomat is Tatárszentgyörgy bemutatásából írtam. Hasonlóan készítettem kérdőívet, interjúkat, így már némiképpen betekintést nyerhettem az itt élők életformájába, gondolkodásmódjába. Munkám során mindvégig arra törekedtem, hogy szubjektív módon kérdezzem ki a lakosságot, hogy a környezetvédelemről alkotott gondolkodásmódról valós képet mutathassak be. Tanulmányaim során döbbsentem rá arra, hogy mennyire fontos környezetünk megóvása, a környezetkárosító életmód megváltoztatása és környezetünk élhetővé tétele. Ha egészséges környezetben élünk, mi magunk is azzá válhatunk.

A Tudományos Diákköri Dolgozatomban az alábbi kérdésekre kerestem választ Tatárszentgyörgy lakosságának körében:

- Tatárszentgyörgy lakosságának mi a véleménye a falu környezeti állapotáról (víz-, zaj-, levegő-, földszennyezés, stb.)?
- A lakosság mennyire ismeri a környezetvédelem fogalmkörét?
- A falu környezeti problémái és annak megszüntetése, milyen cselekvő kénysbert indít meg az emberekben?
- Mit tesznek a mindennapi életükben a környezetvédelemért?
- Van-e igény a környezetvédelemi oktatásra, nevelésre az iskolában, óvodában?
- Van-e lehetőség és igény a szelektív hulladékgyűjtésre a faluban?

Munkám során kísérletet teszek arra, hogy a lakossággal megismertessem a környezettudatosság fogalmát, annak tevékenységeit, hogy képet adhassak a mindennapi életben hasznosítható megújuló energiaforrásokról és a környezetkímélő mezőgazdaság lehetőségeiről. Úgy gondolom, ha egy 2000 fős település képes lehet vizsgálataim eredményeinek segítségével felismerni a környezeti problémákat, akkor a világ országai is képesek lehetnek erre. Hiszen nekünk kell vigyázni őseink örökségére, szebbé téve a jelent, hogy jövője is legyen, melyben érdemes élni.

"A világ erőforrásai elegendőek, hogy kielégítsék
mindenki szükségleteit, de arra már nem, hogy
kielégítsék mindenki mohóságát!"
(Mahatma Gandhi)

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A környezetvédelem európai - és magyarországi vonatkozásai

A világ tudósai egyetértenek abban, hogy a globális felmelegedés megkezdődött és veszélyezteti az emberiség és a környezete sorsát. A globális problémák kialakulása főként antropogén hatásoknak köszönhető. A globális felmelegedést (főleg civilizációnk magas széndioxid kibocsátását) az emberiség okozza, és ez közvetve lassan a vesztéhez vezet (BÁLINT, 2010). A túlnépesedés, a háborúk, az ipari forradalom, az urbanizáció és számos tényező természetünk pusztulását eredményezi és így saját életterünk is csökken. Tudjuk, hogy a természet erőforrásai nem kimeríthetetlenek, a növények, az állatok, a földünk, a vizeink készletei végesek. Természeti erőforrásaink pusztulását civilizációnk talán egyik legégetőbb problémájának köszönhető, a demográfiai robbanásnak, mely a fejlődő országokban jellemzőbb (LORENZ, 2001). „A nagyvárosi zsúfoltság bűne, hogy az emberi arcok színes forgatta szürke, arcnélküli tömeggé zsugorodik össze.” (TÖRLEY, 1999). Az emberek ebben a nagy tömegben agresszívvá válnak, mindig többet és többet akarnak. Több életterre vágnak, nagyobb élelmiszerellátásra van szükségük, magasabb életszínvonalon akarnak élni. Ahhoz, hogy ezek az igények kielégülhessenek, olyan technológiákat hozunk létre melyek ellentmondanak a természetnek. A technológiák fejlődése gyorsabb a természet fejlődésénél, így nem hagyunk időt, hogy a környezet - mely körbe vesz minket - regenerálódjon, újjáéledjen, lépést tartson az emberiség igényeivel (TÖRLEY, 1999).

A Föld lakosságának 1%-a élt városokban az 1800-as években, mára a Föld népességének van ahol több, mint 40%-a él a nagyvárosokban (például Nagy-Britanniában 77%), és ez a szám egyre növekszik. A városokban élők kevésbé érzékelik a természet átalakulását, a mérhetetlen habzsolásukkal elfelejtik, hogy milyen áldozatokkal jár igényeik kielégítése és elsiklanak a fenntartható fejlődés fogalma mellett. Nem láthatják és nem is tudhatják, hogy társadalmi szükségleteik kielégítésére a környezeti elemeket felhasználják, a táplálékforrás kimerül, a természet megújulásra képtelenné válik. Az emberi faj egy ideig képes arra, hogy a kialakult helyzethez alkalmazkodjon, de a természet erre nem képes, számára a megszokott légtér és életfeltételek szükségesek ahhoz, hogy életben maradjon. Rohanó világunkba belemerülve nem vesszük észre, hogy környezeti elemeink és minőségük változásának következménye visszahatnak az emberre és a társadalomra (SZABÓ-KOVÁCS, 2007). Ha elpusztítjuk ezt a légtér, mely

táplálja a természeti erőforrásainkat, akkor elpusztítjuk az emberiség életben maradásához szükséges életfeltételeket is. Amennyiben ezek a mérhetetlen környezeti pusztítások nem szűnnek meg, vagy nem következnek be kardinális változás - bár drasztikus a megfogalmazás - saját fajunkat a kipusztuláshoz vezetjük (TAKÁCS, 2010).

Az ipari forradalom idején kezdődött meg az igazi nagymértékű környezet károsítás, mikor az emberiség felismerte, hogy Földünk megújuló energiaforrásait, hogyan fordíthatja saját hasznára. A 18. században a fosszilis tüzelőanyagok kitermelésével a természetes erőforrások mennyisége drasztikusan csökkent, és a természet, mint önmagáért való érték háttérbe szorult a gazdasági haszon mögé (BÁLINT, 2010). 1713 az első nagyolvasztó, 1722 az első tüzesgép, 1769 az első gőzgép, 1812 az első fogaskerekű vasút, 1818 az első gőzhajó. Az ipari forradalom igazi melegágya a 18. századi Anglia erősen támogatta az új, korszerű technikák szabadalmaztatását. Sorra jelentek meg az újabb és újabb gépek, melyek elsősorban a textilgyártásban hoztak fejlődést, majd a többi iparágat is motiválva a manufaktúrát lassan leváltották és az emberi és állati erő helyett gépeket alkalmaztak. Az 1770 és az 1880-as évek között a textiliparral, kohászattal, bányászattal elindul az ipari fejlődés. 1880-1945-ben a gépgyártás, autóipar, olajfinomítás, elektromos ipar is megjelenik. 1945-től elindul a repülőgépgyártás, autógyártás. Ezzel egy időben megkezdődött a Föld nagymértékű környezetszennyezése, melynek fogalmát akkor még nem ismerték (SZÁRAY, 2004). Az ipari forradalom időszakában nem volt semmilyen egyezmény, vagy rendelet, szabályozás, mely kimondta volna, hogy a környezeti terhelést mérsékelni kellene. Egészen a 20. század közepéig nem foglalkoztak a környezetszennyezési problémákkal, úgy vélték a természet képes újjáéledni, ugyanabban a mértékben képes újratermelni erőforrásait, mint amilyen mértékben kiaknázzák azt (RAKONCZAI, 2003).

A 18. század közepéig a magas születési - és halálozási arány miatt lassú volt a népességyarapodás. A 18. század közepétől az életkörülmények nagymértékben javultak, gazdasági növekedés vette kezdetét, valamint az orvostudomány is fejlődésnek indult, ennek köszönhetően következett be az erőteljes népesség növekedés, főként Nyugat-Európa országaiban. 1950-ben a Föld népessége 2,5 milliárd volt, majd 1996-ban már 5,8 milliárd ember élt a bolygón. A népességnövekedés vagy más néven népességrobbanás miatt nagyobb hangsúlyt kellett fektetni az élelmiszer előállításra (MATHIS-WILLIAM, 2001). A megnövekedett igényeket, már nem tudták kézi erővel ellátni, új gépeket, új technológiákat kellett bevetni, így az ipari forradalom a mezőgazdaságot sem kerülhette el. Legnagyobb hulláma a második világháború után jelentkezett, mikor az éhínség és a szegénység új technológiai találmányokat kívánt. Megjelent a műtrágya, mellyel jobb körülményeket teremthettek a mezőgazdasági növények számára.

1962-ben *Rachel Carson* a „Néma tavasz” című könyvében hívta fel a figyelmünket, arra hogy az erdőirtásokkal 17 millió hektáros területeket tűnnek el, a zöld területeket lassan sivatagok

váltják fel, évente nem kevesebb, mint 17.000 faj kihal a Földön, a széndioxid kibocsájtás az ipari forradalom kezdete óta 28%-kal nőtt, amely az ózonréteg vékonyodását eredményezi. A természet megváltozásával és saját egészségünk romlásával egyre többen felismerik a veszélyt, melyet mi magunk okoztunk a felelőtlen környezetszennyezésünkkel (CARSON, 1994). 1972-ben a Római Klub első jelentéseként megjelent *Meadows D.L.* „A növekedés határai harminc év múltán” című könyve. MEADOWS (2005) is szemünk elé tárja a valóságot, miszerint világunk korlátaihoz egyre közelebb kerülünk, mely katasztrofális következményekkel járhat a környezetünkre és így az egészségünkre nézve is. Ugyanebben az évben az ENSZ első környezetvédelmi világértékezetlen - mely Stockholmi konferenciaként is ismert - meghozták az első intézkedéseket a környezetvédelem érdekében. Az 1970-es évektől kezdve alapvető szükségességét érezték a közös környezetpolitikai intézkedések bevezetésének, majd 1973 novemberében elkészült az első Európai Közösség Környezeti Akcióprogramja. Az akcióprogram célja a környezet és az emberi élet megóvása, minőségének javítása, az ökológiai egyensúly fenntartása, természeti erőforrások ésszerű használatának biztosítása. Nem sokkal később 1987-ben az ENSZ Környezet és Fejlesztés Világbizottságának „Közös Jövőnk” című jelentése is megjelent, melyben a fenntartható fejlődés elveit és eszközrendszereit fogalmazzák meg. Ezen koncepciók ösztönözték arra az egyes országokat, hogy a jelen generációk szükségleteinek kielégítése érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy cselekedeteink nem veszélyeztethetik a jövő generációjának esélyeit. A jelentés kimondja, hogy a Föld minden lakosának joga van az emberhez méltó életkörülmények meglétéhez. Európa egyes országaiban évről évre több szabályozás és rendelet gondoskodik arról, hogy a környezetvédelmi szervezetek elérjék céljukat (HORVÁTH, 2001; LÁNG, 2003, GÁLOSI-KOVÁCS, 2010).

Európa országai és köztük Magyarország környezeti állapotának leromlása a második világháború eseményeinek köszönhető. A termőterületeket alig vagy egyáltalán nem lehetett használni, Magyarország - a vas és az acél országa - áttért a nehéziparra, melynek következménye volt a magas káros anyag kibocsájtás. Az 1950-es évektől jelentős változás következett be a közlekedésben, az áru- és személyszállításban, a nagyobb városokban felgyorsult az urbanizáció. A megnövekedett élelmiszerhiány, valamint az új technológiákra való nyitottság miatt a legkevesebb pénz a környezetvédelemre jutott. Magyarország gazdasági fejlődése és a nyugati országokkal való versenyzés hevében megfeledkeztek az ország környezetvédelmi intézkedésekről. Megbolygatták karsztvizeinket, elszennyeztük levegőnket, tönkretettük termőföldjeinket és a körülöttünk lévő élővilágot (URL¹). Magyarországon az első erdő- és természetvédelemről szóló törvény 1935-ben jelent meg, mely az 1926-ben megbízott *Kaán Károly* hazánk természetvédelmi problémáiról írt tanulmánya alapján készült el. 1949-től az Országos Természetvédelmi Tanács önálló jogkört kapott és 1973-ban több évi előkészítő munka után létrehozták az első magyarországi Nemzeti

Parkot, a Hortobágyi Nemzeti Parkot. 1976-ban elfogadták a környezetvédelem átfogó szabályozásáról szóló II. törvényt, mely „Az emberi környezet védelméről” elnevezést viselte. E törvény egészen a rendszerváltás időszakáig jelentette a hazai környezetvédelem jogi alapjait, míg 1995-ben a Magyar Országgyűlés elfogadta a környezetvédelmének általános szabályozásáról szóló - 1995. évi LIII. - törvényt, mely átfogóan jelentős előrelépéseket hozott a környezetvédelmi tervezés szabályozásában (LÁNG, 2003; GÁLOSI-KOVÁCS, 2010). Ahhoz, hogy a környezetvédelmi intézkedések megvalósulhassanak és fenntarthatóvá váljanak, közösségi együttműködésre van szükség. A mai tudományok fejlődésével és a korszerű technikák meglétével tisztán látható, hogy az okozott problémákat csak mi magunk tudjuk mérsékelni, így össze kell fognunk, egy élhető jövő reményében (LÁNG, 2003).

Az országunkban számtalan környezetvédelmi feladatot ellátó szervezet alakult az évek folyamán, hogy kistérségi szinten a helyi önkormányzatokkal együttműködve valósíthassák meg az akcióprogramokat (fenntartható gazdálkodás, a környezetvédelmi intézkedések és az élhető jövő tervei). A cél eléréséhez nem elegendő a törvények, programok és különféle szankciók kiszabása, egy sokkal fontosabb szempontnak kell megvalósulni, ez pedig az emberek gondolkodásmódjának változása, a környezettudatos gondolkodásmód megléte.

2.2. A környezettudatosság elméleti megközelítései

Az 1970-es évektől kezdve egészen napjainkig számos törvényt, akcióprogramot és intézkedést hoztak, mellyel elősegíthetik, hogy a természet, az ember és a gazdaság egyensúlyban maradjon. Az intézkedések során számos akadály keresztezte a programok megvalósulását. Az egyik ilyen probléma az emberek gondolkodásmódja. BUDAY (2009) szerint az ember elsősorban biológiai lény, aki tiszta, egészséges környezetben kíván élni és csak másodsorban társadalmi lény, kinek a felgyorsult világban új technológiai vívmányokra van szüksége az életfeltételeinek kielégítésére. A XX. század végén felborult az egyensúly az úgynevezett „zöld ideológia” és a technokrata szemlélet között, az embereket egyre jobban kezdte érdekelni az anyagi jólét, mintsem a környezet állapota. Megfigyelhető, hogy az emberek - éljenek akár városban, vagy egy kis településen - széles körben elutasítják a természetvédelmi intézkedéseket, míg a gazdasági jólét nagyobb jelentőséggel bír a tudatukban (LÁNG, 2003). Ahhoz, hogy a negatív folyamatokat megállítsuk a társadalom részéről nagy változásokra lenne szükség, elsősorban környezeti paradigmaváltásra, azaz „önmérséklő, környezettudatos életmódra kell váltanunk” (VIDA, 2003). LÁNG (2003) szerint egy olyan szemléletmód kialakítása szükséges, mellyel célul tűzhetjük ki a természetünk megóvását, úgy, hogy közben a gazdasági hasznunk se csökkenjen, e gondolatokkal magam is egyetértek.

Minél kisebb környezetszennyező behatásokat vizsgálunk, annál jobban látható, hogy egy lokális eseménynek globális következményei is lehetnek, ugyanakkor a földi méretű eseményeknek is nagy hatásai lehetnek a helyi szintekre. Mindenekelőtt a legfontosabb az lenne, ha a társadalmak tagjai külön-külön és együttesen is felismerjék, hogy amit tesznek nem csak az otthonukkal és a saját településükkel teszik, hanem az adott régióval, tájegységgel, kontinenssel és az egész bolygóval. Ezért rendkívül fontos - *egyetértve Kovács András szemléletével* -, hogy a közel jövőben az emberek a környezetükhöz és annak védelméhez való hozzáállása pozitív irányba változzon (KOVÁCS, 2008).

A környezetvédelem érdekében hozott törvényi szabályozások nem elegendőek ahhoz, hogy egy pozitív ökológiai attitűd alakuljon ki, meg kell változtatni a társadalom környezeti értékítéletét, hogy a törvényi szabályozásokat elfogadják és betartsák. Az emberek környezeti tudáskészletét ki kell bővíteni olyan irányba, ahol felismerik saját hibáikat és a környezetvédelem érdekében tett intézkedések fontosságát. Ezen feltételek meglétével már sokkal biztosabb, hogy a tudatformálás eredményes lesz, így pozitív hatásokat érhetünk el közvetve a környezetünk megóvása érdekében (TRAIN, 1993).

A környezettudatosság fogalmával elsőként az Amerikai Egyesült Államokban élő szakemberek kezdtek el foglalkozni a környezeti jólét gondolatának felmerülésekor. 1975-ben *Michael P. Maloney* és *Michael P. Ward* környezetpszichológusok vizsgálták először a környezettudatosságot. Munkájuk során megállapították, hogy az emberek gondolkodásmódjában a környezet iránti aggodalom a jövőnk alakításában fontos szerepet tölt be. Vizsgálataik arra adnak tanúbizonyságot, hogy az emberek tudatában mélyen él a környezetvédelem (a jövő problémájának tekintik), de sem tudásukban, sem magatartásukban nem mutatkoznak ez irányban tett lépéseik. A fogalom vizsgálatakor külön értékelték az emberek környezeti tudását, az emocionális érintettségét, az aktív cselekvésre való hajlamot és az aktív környezeti cselekvést, melyből felépült az ökológiai attitűd és tudásuk elmélete.

Általánosságban elmondható, hogy a környezeti tudat kialakulása genetikai fokozatai pszichológia és tanult viselkedési normákra vezethető vissza. Két összetevőre bonthatók, egyfelől az egyéni érzékelés oldaláról pozitív - és negatív környezeti válaszokat kiváltó hajlamokra, másfelől tanult viselkedési normákra, így alakulnak ki a környezetvédelem iránt tanúsított cselekvési tendenciák (AXELROD-LEHMAN, 1993). Először a családtagjaink fejtenek ki hatást tudatunkra, majd ahogy egyre idősebbek leszünk az óvodai, iskolai képzésben befolyásolják annak kialakulását, ekkor érik olyan hatások, melyek a felnőtté válás során kihatással lesznek az akkori életvitelünkre. Nagyon fontos - véleményem szerint is -, hogy a családi oldalról és az állam a közmédiákon és az oktatási intézményeken keresztül formálja, pozitív behatásokkal célozza meg a fiatalabb korosztályt, így

kialakítva egy gondolkodásmódot, melybe beleépíthetjük az ökológiai intelligenciát (KAISER et al., 1999).

KOVÁCS (2008) szerint a környezeti tudat az egyének és a társadalom környezeti értékrendje, melyet a környezetről alkotott tudás és a morális meggyőződés alakít ki. A környezettudatosság egy olyan fogalom mely a társadalom és a bioszféra kapcsolatában a felelősségvállalásra hívja fel a figyelmet. Célja a fenntarthatóság, a tudatos környezetgazdálkodás, és a természeti erőforrásokkal való takarékoság, a társadalom hagyományos életvitelének átforgatása egy tudatos gondolkodásmóddá, mellyel nem csak védjük a környezetünket, hanem folyamatosan újjáépíthetjük, kijavíthatjuk az okozott károkat (KOVÁCS, 2008).

A környezeti attitűd kifejezi, hogy egy társadalmi csoport, vagy az egyén, milyen környezeti gondolkodásmóddal, mentalitással és viselkedéssel rendelkezik. A környezeti attitűd, olyan gondolatok és cselekedetek összessége, melyben megnyilvánul az emberek környezeti felelősségvállalása és a környezet érdekében tett lépéseik gyakorisága és hasznossága. E tulajdonság mérését különböző skálázási módszerekkel végzik, melyekkel feltérképezhetjük egy közösség környezet iránti felelősség érzetét (HEBERLEIN, 2012). A környezeti attitűd fogalomköréhez szorosan kapcsolódik az ökológiai intelligencia, mely *Daniel Goleman* szerint nélkülözhetetlen mindennapjainkból. „Zöld út a jövőbe” című könyvében felhívja a figyelmünket arra, hogy amit a környezetünkkel teszünk, azzal visszafordíthatatlan folyamatokat indítunk el. Mi magunk vagyunk az élővilág pusztulásának okozói, tudatlanságunkkal és mohóságunkkal közvetett módon hatunk a környezetünkre, azzal, amit vásárolunk vagy előállítunk. Az ökológiai intelligencia egy olyan gondolkodási forma, melyben felismerjük az ember és természet közötti érzékeny kapcsolat szorosságát (GOLEMAN, 2009). *Kotogán Róbert* (2011) a Szegedi Tudomány Egyetem pszichológia szakos hallgatója dolgozatában azt vizsgálta, hogy milyen összefüggésben van a környezeti attitűd, a demográfiai tulajdonságok és az ökológiai lábnyom között. Bizonyosságot nyert vizsgálatait során, hogy a demográfiai viszonyok (a jövedelem hatásait leszámítva) összefüggésben állnak a környezettudatossággal (a vizsgálatba vont 40 év feletti férfiak és nők sokkal nagyobb figyelmet fordítanak környezetükre, mint a 40 év alattiak). Felfigyelt arra is, hogy a nagyobb jövedelemmel rendelkezők és a nagyobb társadalmi központokban élőknek sokkal nagyobb az ökológiai lábnyoma, mint az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők és kis közösségekben élőknek. Ezt az elméletet TÓTH (2008) is vizsgálta STERN et al. (1999) komplex modelljei alapján, aki szintén erre a következtetésre jutott.

Az „ökológiai skála” egy olyan mérőeszköz, mellyel a vizsgálatba vont személyek környezeti ismereteit, szemléletmódját, érzelmi megnyilvánulásait és viselkedését méri a környezetvédelem irányában (MALONEY-WARD, 1973). A környezettudatosság mérésére szolgáló egyik leggyakrabban használt skálázási módszer a NEP (New Environmental Paradigm - Új környezeti

Paradigma). A NEP egy olyan kérdőív, melyben 5 fokú skálán a megkérdezettek kifejezhetik álláspontjukat a környezettel kapcsolatban. A vizsgálatból különböző következtetések vonhatók le a vizsgált személyeknek a környezeti problémákra való fogékonyságáról, érzékenységről, tudáskészletéről, szemléletéről és viselkedéséről a környezetvédelem irányában. A skálát *Dunlap és Liere* (1978) dolgozták ki azzal a céllal, hogy megállapítsák a vizsgálatba vont személyek és a körülöttük élő környezet kapcsolat szorosságát.

Az Eurobarométeres vizsgálatok szintén kérdőíves felmérések, melyek az Európai Unió tagországainak társadalmi - és politikai változások összehasonlítására szolgálnak. A felmérésekből többek között kiderül, hogy egy tagország lakossága mit tart fontosabbnak (a gazdasági jólétet vagy a környezet védelmét) (EURÓPAI BIZOTTSÁG FELMÉRÉSE, 2009).

Az Európai Koordinációs Bizottság 1995-ben környezeti tudatossággal foglalkozó nemzetközi kutatást végzett. A felmérésben 15 ország vett részt és több mint 60 ezer lakos válaszolt a feltett kérdésekre. A vizsgálatok a XX. század végén kezdődtek meg, a NUTS II régióbeosztás alapján feltérképezték a lakosság általános környezeti tudását, aggodalmait és szerepvállalását a környezetvédelmi intézkedésekben. Különböző interjúkkal kiegészített kérdőíves felméréseket készítettek (Eurobarométer vizsgálatok), melyből kiderült, hogy a lakosság 80%-a szerint sürgős beavatkozást igényelnek a környezeti problémák (KOVÁCS, 2008). A továbbiakban készített felmérésekből viszont kiderül, hogy a környezeti problémákra irányuló cselekvési hajlandóság már kisebb jelentőségű. Megfigyelhető, hogy amint az emberek jövedelmét negatív irányban befolyásolják a környezetvédelmi intézkedések, abban az esetben széles körű elutasítás lép fel (EURÓPAI BIZOTTSÁG FELMÉRÉSE, 2009).

A humánökológia egy olyan tudományág, mely az emberi gondolkodásmóddal foglalkozik, legfőbb részét képezik a globális problémák megértéséhez és kezeléséhez szükséges intézkedések, mellyel a közoktatást átformálva próbál egy a környezetvédelemhez kapcsolódó nevelési koncepciót létrehozni. Ezzel a koncepcióval egy harmonikus kapcsolat alakulna ki természet-kultúra-ember között (NÁNÁSI, 1999). A XXI. századra a környezettudatos magatartás fogalma beépült a közoktatásba, mára az óvodai oktatástól egészen a felsőfokú oktatásig fontos szerepet játszik a diákok életében, a nevelés-oktatás egyik alkotó elemévé vált a környezettudatosság fogalma és annak gyakorlása. *Lükő István* „Környezet pedagógia” című könyvében kifejti, hogy az iskolás gyerekek tanításában nagyon fontos a környezeti nevelés, e tények megértése, átérzése és cselekvésre sarkallása, valamint a környezetre figyelő magatartás mindennapossá válása. *LÜKŐ* (2003) szerint a gyerekeknek is komolyan kell venniük a környezeti problémákat és fel kell lépniük ellenük, be kell építeni a tudatukba a „environmental car” gondolatot, mely annyit tesz a „környezettel való foglalkozás”.

Ken Keyes „A századik majom” című könyvében a japán makákó majom viselkedéseinek vizsgálatáról ír. A könyv a Kiotói Egyetem Főemlős-kutató Intézetében végzett felmérések alapján készült. A kutatásban azt vizsgálták a japán kutatók, hogy ha egy a Kōjima szigeten élő makákó majomnak megmutatják, hogyan kell megmosni és elfogyasztani a finom édes burgonyát, a többi majom, hogyan fog viselkedni. A 30 évig tartó kutatás eredményeként, a szigeten élő majom populáció szinte összes tagja, minden további behatás nélkül megtanulta ezt a folyamatot. A megfigyelések azt bizonyították, hogy ha egy egyed egy közösségben egy tanult viselkedési mintát elsajátít, rövid időn belül a populáció összes egyedének tudatában jelen lesz ez a viselkedési forma (URL²).

Összességében elmondható, hogy a környezettudatosság tudománya arra összpontosít, hogy társadalmunk, mint egy harmóniában létezzen a körülötte élő élővilággal, megvédje, javítsa életfeltételeit, úgy, hogy közben saját igényei ne csorbuljanak. A környezettudatosság alapja a tudatformálás, melynek segítségével a társadalmat összefogva megvalósíthatjuk a környezetvédelmi intézkedéseket, a tervezett akcióprogramokat, mindeközben tudásunk gyarapszik és felismerjük a környezetünket károsító tényezőket, melyeket megszüntethetünk.

2.3. Tatárszentgyörgy bemutatása

2.3.1. A település elhelyezkedése és jellemzői

Tatárszentgyörgy Pest megye egyik legdélebbi faluja, a Dabasi kistérség tagjaként a harmadik legkisebb falu. Budapesttől 60 Kecskeméttől pedig 40 kilométerre található. Tatárszentgyörgy (régiesen Zádok) Árpád-kori település volt. Nevét 1295 és 1296 között már említette oklevél Zádok (Zádok) néven. A XVIII. században „kapta meg” ma is használt nevét (CZAGÁNYI, 1990).

A falu létszáma 1950-ben érte el a csúcst 2649 fővel. A második világháború után fokozatosan csökkent a lakosság létszáma a háború utólagos hatása miatt (betegségek, élelmiszerhiány, víz hiánya). Majd a rendszerváltás idején az 1990-es években érte el a mélypontot, mikor a falu lakossága inkább a nagy városokba vándorolt a gazdálkodás felhagyásával a jobb életkörülmények reményében. Majd a 2000-es évek kezdetén a rendszerváltás után csaknem 10 évvel, egyre többen úgy gondolták, hogy a legjobb döntés az életmódváltás, ekkor újra növekvő tendenciát mutatott a lakosság létszáma, a nagyvárosokban élők a vidék felé fordultak. 2012-ben elérte a 2000 fős létszámot (TATÁRSZENTGYÖRGYI POLGÁRMESTERI HIVATAL NYILVÁNTARTÁSA, 2012).

Tatárszentgyörgy mai lakosságát nem csak a belterületi részen lakók, hanem a külterületen élők is éppúgy jelentős létszámmal képviselik. A faluhoz tartozik Esőpuszta, Göbolyjárás,

Sarlósár, Szabadrét, Szeleczky rész, Vitéz sor és Zöldes. Ezen területeken inkább mezőgazdasági földek és a hozzájuk tartozó tanyákkal találkozhatunk. Tatárszentgyörgyön 94 roma család él, egy családban átlagosan 4-en élnek. Legnagyobb százalékuk (41%) még iskolás tanuló (TATÁRSZENTGYÖRGYI POLGÁRMESTERI HIVATAL NYILVÁNTARTÁSA, 2012).

Tatárszentgyörgyön egy óvoda és egy általános iskola működik. Ezen két oktatási intézményben összesen 290 gyermek jár, amelyből 200 általános iskoláskorú és 90 óvodás. Az iskola és az óvoda szoros kapcsolatot ápol egymással, így az óvodában végzett gyerekek ismerős környezetben léphetnek az első osztályba. A nemzeti tanterv keretein belül tanulnak az általános iskolában, ez azt jelenti, hogy a tudományos akadémia könyvei alapján haladnak, így csak a tankönyvek alapján ismerik meg a világot (TATÁRSZENTGYÖRGYI ÁLTALÁNOS ISKOLA NYILVÁNTARÁSA, 2011).

2.3.2. A település természeti adottságai és védett területei

Tatárszentgyörgy területére szélsőséges kontinentális éghajlat jellemző, száraz forró nyarakkal és csípős hideg telekkel. A terület Magyarország egyik legszárazabb térségei közé tartozik. Az éves csapadék 550-600mm között ingadozik. A csapadék éves átlaga 528 mm, a tenyészidőszakra pedig a 400 mm a jellemző. A hőmérséklet éves középértéke 10-15°C, a januári középhőmérséklet -1;-2°C, a júliusi 21-22°C. A tenyészidőszak hő összege 3200-3300°C körül változik. Napfényes órák száma 2000-2050. Évszázadok óta a vidéket legnagyobb százalékban homok, löszös homok takarja (néhol futóhomokkal is találkozhatunk). Emellett jellemző a réti talaj és a kunpeszéri határ közelében a lápos réti talajok jelenléte. A táj jellegzetes növényzete a borovicska (*Juniperus communis*), az akácok (*Robinia pseudoacacia*), a nyárfák (*Populus nigra*) és számos fűféle alkotja az ökoszisztémát (CZAGÁNYI, 1990).

Tatárszentgyörgy a Kiskunsági Nemzeti Parkkal szoros szomszédságban áll. A Nemzeti Park 1975. január 1-jén jött létre hazánk második nemzeti parkjaként. A 6 kilométerre található Kunpeszér és Tatárszentgyörgy közös határa közé ékelődik a Peszéradacsi rétek, ahol számos védett növény és állat található. Közülük a legkiemelkedőbbek a kosborok (például a poloskaszagú kosbor - *Orchis coriophora*), valamint a rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*) védelme. Ezen kívül madarak, hüllők és az ősz közeledtét jelző tárnicsok díszítik a természetet. Jellemző a kornis tárnics (*Gentiana pneumonanthe*), melyet régen tüdőtárnicsnak is hívták, mert tüdőbaj gyógyítására használták. A ragadozó madarak közül a kerecsensólyom (*Falco peregrinus*) egyik élőhelye is itt található (HARASZTHY, 2000; URL³).

A Parkon kívül található Magyarország egyik legnagyobb ősbörökása. A bugaci Ősbörökás elpusztulása után a Kiskunsági Park legnagyobb Ősbörökás területe. E növény főként a Duna-Tisza között fordul elő, elsősorban pedig a homok pusztákon. Míg nem kapta meg a védettségi státuszt

számos népi hagyományt őrző gyógykészítményeknek volt az alapanyaga. A falusiak kosárral vagy zsákkal mentek ki a nagyobb rétekre az érett termést (*Juniperi pseudofructus*) begyűjteni. A tobozbogyókat úgy szedték le, hogy ponyvát terítettek a fenyő alá és bottal ütögették az ágakat, hogy lehulljon a termés. Rövid időn belül nem sok életképes fa maradt a környéken, emellett fáját kitermelték és különböző használati tárgyat készítettek belőle, ezért sem volt váratlan, hogy védetté nyilvánították. Az érett termésből kivont gyógyhatású anyagok számos egészségügyi panaszra alkalmasak (vizelethajtó, görcsoldó), de aki alkohollal jobban szeret fertőtleníteni azok is szívesen foglalkoznak a növényvel, ugyanis ez a gin alapanyaga (BERNÁTH-NÉMETH, 2007). Az árvalányhaj (*Stipa brorysthenica*) szintén védett növény, a borókákkal tarkított rétek egyik legismertebb kalászos, mely tavasszal hatalmas tömegekben nyílik. Az 1900-as években nagy divat volt a falusi férfiak körében, ha udvarolni mentek egy lányhoz egy szál árvalányhaját tűztek a kalapjuk tövébe, itt vált igazán népszerűvé ez a fűféle. Az évtizedeken keresztül egyre fogyatkozó állomány (ami nem az udvarlási szokásoknak volt köszönhető) szemet szűrt a természetvédőknek és ezt a növényt is védetté nyilvánították. Egyetlen szál letépéséért több ezer forintba büntetik az elkövetőt (a természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény 6-21 §). A gyurgyalag (*Merops apiaster*) sok helyi lakos számára is ismeretlen énekes madár. Kevesen tudják, hogy a tatárszentgyörgyi homokbuckák nyújtanak számukra nyári menedéket és fészkelő helyet. Télen elrepülnek Afrikába, de nyáron visszatér hazánkba ahol partfalba (melynek összetevője homok és lösz) vájt vízszintes költőüregben költi ki fiókáit. Magyarországon 1983 óta védett madárfaj (HARASZTHY, 2000).

1. kép

Egy elhagyatott erdei házban élő bagoly

Forrás: Saját felvétel (2012)

3. Saját vizsgálatok

3.1. A saját vizsgálatok anyaga és módszere

A Tudományos Diákköri Dolgozatom célja az volt, hogy a tatárszentgyörgyi lakosság környezettudatos attitűdjét feltérképezsem. Tatárszentgyörgy egy olyan falu, melynek lakosai mindig is a mezőgazdasággal foglalkoztak, és amely a mai napig meghatározó szerepet tölt be az itt lakók életében. A falu Pest és Bács-Kiskun megye határán fekszik, turisztikai látványosságokkal és más előnyökkel nem rendelkezik, így viszonylag elszigetelt közösség alakult ki az évszázadok során.

2012 nyarán végeztem egy kérdőíves felmérést Tatárszentgyörgy lakosságának környezettudatos gondolkodásmódjáról (8.1. *Melléklet*). Ezen kérdőíveket kiértékeltem és különböző következtetéseket vontam le az eredményekből. A vizsgálatok eredményeit arra szeretném felhasználni, hogy a későbbi életem és munkám során a falu és lakossága javára fordíthassam, úgy, hogy Tatárszentgyörgyön egy egészséges környezetet alakíthassunk ki, megváltoztassuk a lakosság gondolkodásmódját, kezdve az óvodai oktatással, majd az általános iskolai neveléssel és a különböző akcióprogramokkal, melyek megmozgatják az egész közösséget.

Tudományos Diákköri Dolgozatomban Tatárszentgyörgy lakóinak környezettudatos gondolkodásmódját, a környezetvédelem iránt érzett hajlandóságát, a környezetvédelem érdekében tett cselekedeteit vizsgálom.

Az vizsgálataim három fő részre tagolódnak:

- a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozása;
- egyéni terepfelmérés, fotók készítése a problémás területekről;
- a kérdőíves felmérés eredményeinek bemutatása.

A szakirodalom feldolgozásában támpontot nyújtottak *Kovács András Donát* írásai, melyben részletesen megismerteti a környezettudatosság fontosságát és lényegét. Tatárszentgyörgy bemutatásához a Kiskunsági Nemzeti Park adataiból, *Czagányi László* Tatárszentgyörgyről írt könyvéből és a helyi Polgármesteri Hivatal (Önkormányzat) által szolgáltatott dokumentumokból merítettem információkat. A környezettudatossággal és a környezetvédelemmel foglalkozó tudományokban jártas szerzők publikációit használtam fel a téma megismeréséhez és bemutatásához.

A tudományos dolgozatom elkészítéséhez fontosnak tartottam a helyi adottságok felmérését, így terepszemlét tartottam, mellyel célom az volt, hogy egy saját képet alakíthassak ki a falu

környezeti állapotáról. A megfigyeléseim során számos környezeti problémával találkoztam, melyek egy külön fejezetben bemutatásra kerülnek.

A dolgozatom fő részét képezi a kérdőívek kiértékelése. A 2000 fős lakosságú Tatárszentgyörgyön 200 db kérdőívet osztottam ki 50%-ban személyes találkozás során, 50%-ban családoknak, iskolai osztályoknak kiosztott formában. A kérdőíveket 100%-ban kitöltötték és a kérdésekre adott válaszok mindegyike kiértékelhető volt. A felmérés helye: a Tatárszentgyörgy Általános Iskola, Önkormányzat, Óvodai konyha, vállalkozások (Gazdik Bt., Mészáros -, Pongrácz családi vállalkozása) és magánszemélyek körében zajlott. A kérdőívek 2012. év júniusában és júliusában kerültek kiosztásra. A kérdőív 2 fő részre osztható, első része a lakosság személyes adataira kérdez, másik része a környezettudatosságuk felmérésével foglalkozik. Nemtől, kortól, iskolázottságtól és anyagi jövedelemtől függetlenül készítettem el a kérdőívet. A kérdőív 3 oldalas, melyben 16 eldöntendő kérdés (több válaszlehetőséggel), 7 nyitott kérdés és egy kombinációs tábla van. Az 5. kérdésben a válaszadók 1-5-ig történő skálán értékelhetik aggodalmukat a környezet állapotáról. A 15-ös kérdésben a lakosság környezettudatos viselkedéséről készítettem felmérést. 19 tevékenységet soroltam fel, melyek közül megjelölhették, amiket rendszeresen folytatnak. Ebből a felmérésből az is kiderül, hogy a településen élők, mennyire figyelnek a környezetükre és milyen lépéseket tesznek a környezetvédelem érdekében. Előnyben részesítettem mindazon lakókat, akik több mint 10 éve a faluban élnek és vagy maguk, vagy szüleik gazdálkodnak, vagy bármilyen kapcsolatuk van a mezőgazdasággal. Ezt azért tartottam fontosnak, mert akik más településről érkeztek, más gondolkodásmóddal rendelkeznek, ennek oka az is lehet, hogy azon a településen már évek óta létezik szelektív hulladékgyűjtés, így valamilyen szinten az Ő gondolkodásmódját már befolyásolták. A felmérésesemben azt is vizsgáltam, hogy egy olyan településen, ahol kevés környezetvédelmi intézkedés van, hogyan vélekednek a lakosok mégis az olyan kérdésekről, mint például, hogy kell szelektíven gyűjteni a hulladékot, van-e igény a jövőben változtatni a környezetromboló, -szennyező szokásokon. A kérdőívezés során a tapasztalatom az volt, hogy a lakosság többsége pozitívan fogadta a kérdőívet és sokan írásos formában is kifejezték hálájukat, hogy foglalkozom ezzel a témával.

3.2. Egyéni terepfelmérés a problémás területeken

Családommal 10 éve élünk Tatárszentgyörgyön, ez idő alatt számtalanszor körbejártam a települést és találkoztam olyan környezeti problémákkal, melyekből ezt a fejezetet készítettem el. Számomra a legnagyobb problémát a faluban évről évre növekvő falopás jelenti.

2. kép

A tatárszentgyörgyi ősbörökásban egy megrongált boróka bokor

Forrás: Saját felvétel (2011)

A falu lakosságának több mint fele valamilyen fatüzelésű fűtőeszközzel vészeli át az alföldi hideg csípős teleket, ehhez sokan vásárolnak fát, de az egyre emelkedő árak miatt sokan (még azon lakosok is, akik eddig törvényes úton jutottak hozzá a tüzelőhöz) a közeli erdőkből szerzik be a fát. A környék számos védett területtel van körülvéve, súlyosbítja a problémát az emberek tájékozatlansága a védett növényekről, hiszen ezzel a tevékenységgel nem csak a fákat irtják ki, de a figyelmetlenségükkel, védett növényeket is tönkretesznek (letapossák, élőhelyüket megbolygatják). Az utóbbi években a polgárőrség és a helyi szervezetek fokozottabban ügyelik a fa tolvajokat, de szembetűnő változást nem tapasztaltunk. A másik jelentős környezeti probléma véleményem szerint a helyi lakosság környezetvédelmi területeken történő illegális szemétkupacok rakása. A településen szinte minden lakos rendelkezik hulladékgyűjtő edénnyel, valamint a temető mellett található három szelektív hulladékgyűjtő harang, mégis sokszor lehet találkozni szemétkupacokkal a környező településekre vezető utakon és az erdőkben.

Tatárszentgyörgyön gyakran lehet találkozni akár a falu belterületén is több helyen homokbuckákba fűrt gyurgyalag fészkekkel. A helyi football pálya mellett két nagy homokbucka található, melybe minden nyáron visszaköltöznek családalapítás céljából a gyurgyalagok. Tavaly nyáron (2011-ben) nagy népszerűségnek örvendett az OFF ROAD elnevezésű sport, ami arról szólt, hogy havonta egyszer megrendezett eseményen a Cross motorok és terepjárók a katonai gyakorlatok után maradt bombatölcséreken fel- és leszáguldoztak. Ez a sport mára, annyira népszerűvé vált, hogy külön turisztikai látványosságnak számít a szomszédos településen, Ladánybenén. Ezzel a sporttal nemcsak a gyurgyalagnak, hanem számos más állat- és növényfajnak a pusztulását eredményezik. A verseny színhelyét az erdőben úgy alakították, ki hogy az idelátogatóknak még alkalmasabb legyen a gyakorlatozásra, tehát kiirtották a fákat, bokrokat, mély krátereket ástak a földbe és ezzel elriasztották az őzeket, vaddisznókat, nyulakat, megfosztva őket ezzel természetes élőhelyüktől.

3. kép

A tönkretett gyurgyalag fészkelő hely Tatárszentgyörgyön

Forrás: Saját felvétel (2012)

Ahogy közeledik, a tavasz előbújnak a gyöngyvirágok (*Convallaria majalis*) csüngő fehér harangszerű pompás virágai, abban a pillanatban a virágszedők is megjelennek. Csapatostul és családostul autóval, biciklivel vagy akár gyalog is több kilométert megtesznek egy nap csakhogy kiírtság a gyöngyvirágot az erdőből, ezeket később csokrokba kötik virágokkal és a zöld levéllel, majd eladás céljából virágüzletekbe viszik. Ehhez hasonló pénzszerzési lehetőségek közé tartozik a moha - és tobozszedés is, amely első hallásra nem is tűnik káros tevékenységnek, hiszen mi kára van abból az erdőtársulásnak, hogy megfosztjuk a lehullott termésétől a fenyőfákat. Nagyon is sok kárt okozunk ezzel, beleavatkozunk egy olyan kifinomult rendszerbe, ami évszázadok óta folyamatos egyensúlyban és körforgásban van. Az érett fenyőtobozok lehullnak az avar szintre és

elkezdenek bomlani, a bomlás során szerves anyaggá alakul át és táplálékként szolgál a következő évre a fenyőfának, ha ezeket a tobozokat megvonjuk a természettől, rövid időn belül nem lesz, mi táplálja a fenyőket, ami eddig a megélhetést biztosította. Ezeket a lehullott tobozokat szintén felkapdossák, szalmazsákokban elszállítják, vagy saját maguk, vagy más koszorút köt belőle.

4. kép

Peszéradacsi rétek lápos vidékeinek szennyezettsége

Forrás: Saját felvétel (2012)

A településen a szelektív hulladékgyűjtés lehetősége kevés ember tudatában van jelen. A már említett harangokat és más szelektív hulladékgyűjtő edényeket kevés ember használja. Az elhasznált elemeket a Relem Kft. jóvoltából kihelyezett gyűjtőkbe lehetett elhelyezni. Bár a projekt nem zárult sikerrel, mert a gyűjtő edényekbe többször oda nem illő hulladékot helyeztek, mégis e lehetőség alkalmas volt arra, hogy a lakosságot rávezesse, hogy nem csak a papírt, hanem a műanyagot és az üveget is lehet szelektíven gyűjteni. A lejárt szavatosságú gyógyszereket a helyi gyógyszerár visszaveszi, így ez különösebb problémát nem okoz a lakosság és a környezet számára. Az elektronikai hulladékok leadására nincs lehetőség a településen, így távolabbi városokba kell szállítani a keletkezett veszélyes anyagot. Tapasztalataim alapján és a lakosság elmondása szerint is leszögezhető, hogy ritkán lehet találkozni veszélyes hulladékkal az erdőkben, sokkal inkább jellemző a papír, műanyag, textil és ételmaradék, de gyakran előfordulnak állati tetemek is az utak mentén.

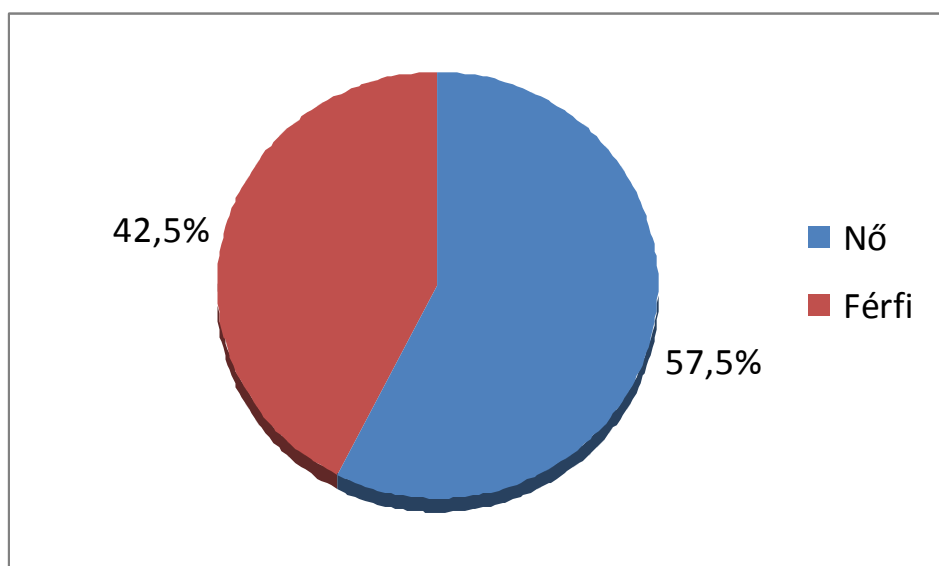
3.3. A kérdőíves felmérés eredményeinek bemutatása

3.3.1. A vizsgálatba vont személyek adatainak kiértékelése

2012 nyarán Tatárszentgyörgy lakossága körében készítettem egy kérdőíves felmérést, abból a célból, hogy feltérképezsem a településen élők véleményét a környezetvédelemről és a környezettudatos gondolkodásmódról. Az 1. ábra a válaszadók nemenkénti megoszlását szemlélteti. A kérdőívre 115 nő (a felmérésben részt vevők 57,5%-a) és 85 férfi (a felmérésben résztvevők 42,5%-a) válaszolt.

1. ábra

A válaszadók nemenkénti megoszlása (%)

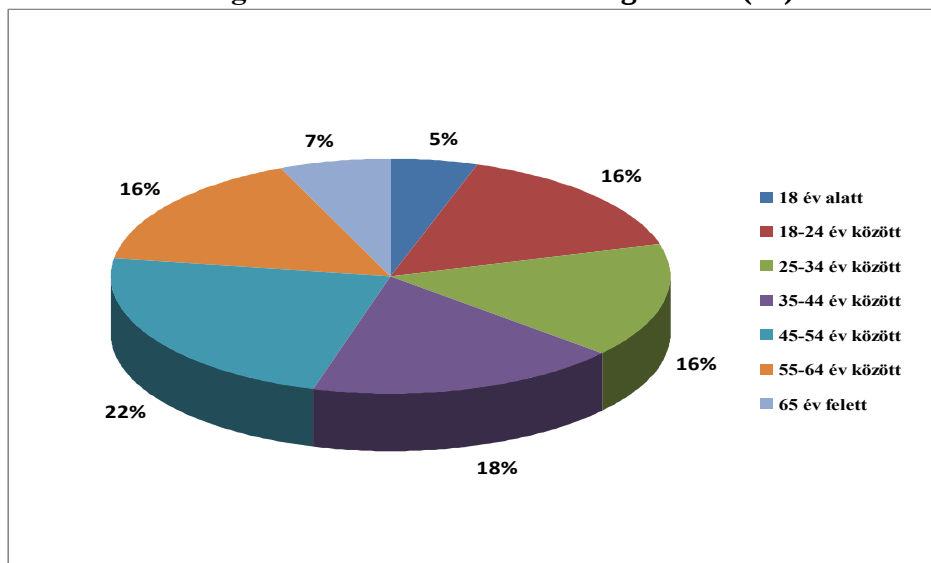

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A 2. ábra a válaszadók életkorának megoszlását szemlélteti, hét különböző kategóriákra felosztva 18 éves kortól egészen 65 éves korig. Az ábra adataiból jól látható, hogy a résztvevők közül a legnagyobb arányban a 45-55 év közötti korosztály töltötte ki a kérdőívet (23%-ban, 46 fő), és a legkisebb arányban pedig a 18 év alatti (5%, 10 fő) korosztály válaszolt.

2. ábra

A megkérdezettek kor szerinti megoszlása (%)

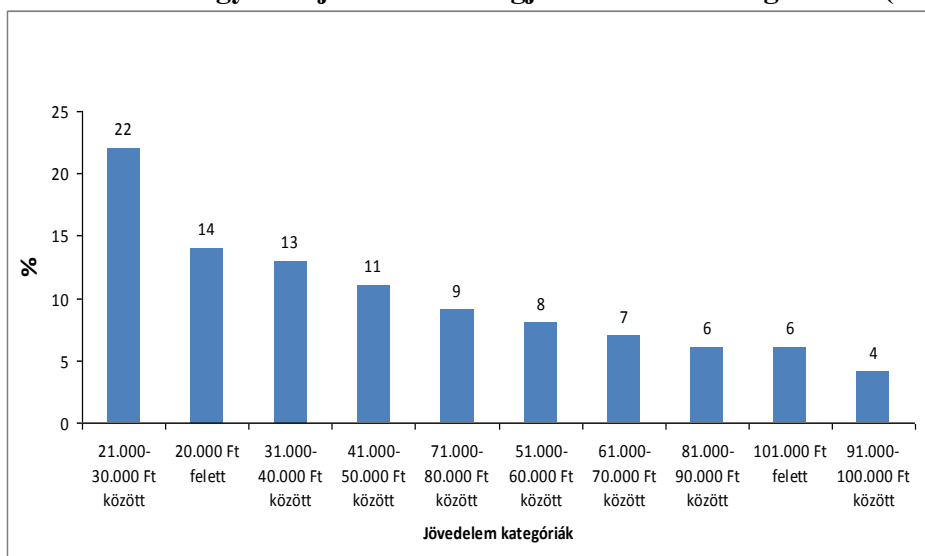

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A megkérdezettek személyes adataira vonatkozóan a harmadik kérdés a családban az egy főre jutó átlagos nettó jövedelem meghatározása volt (3. ábra). A kor szerinti megoszláshoz hasonlóan itt is több kategóriát adtam meg. 10 különböző kategória közül választhattak a felmérésben résztvevők 20.000 forint alatti átlagjövedelemtől kezdve egészen 101.000 forint feletti jövedelemig terjedően. A legnagyobb arányban a 21.000-30.000 forint közötti (22 %, 44 fő) átlagjövedelemmel rendelkezők válaszoltak és a legkisebb arányban a 91.000-100.000 forint közötti (4%, 8 fő) átlagjövedelemmel rendelkezők.

3. ábra

A válaszadók egy főre jutó nettó átlagjövedelmének megoszlása (%)

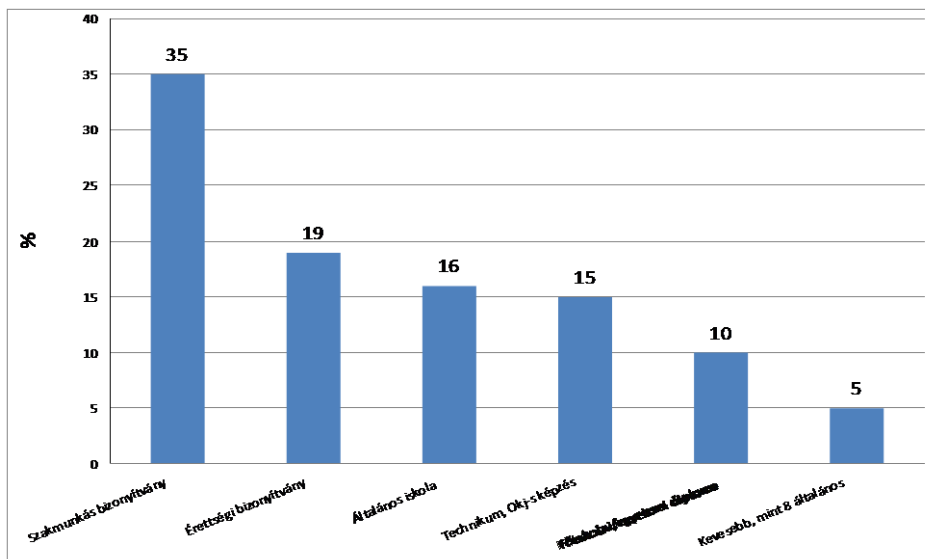

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A 4. ábra a felmérésben résztvevők legmagasabb iskolai végzettségét szemlélteti. A legnagyobb arányban a szakmunkás végzettségűek, a válaszadók 35 %-a, azaz 70 fő vett részt a felmérésben, míg a legkisebb arányban a kevesebb, mint 8 általános iskolával rendelkezők (5%, 10 fő) szerepeltek.

4. ábra

A felmérésben résztvevők iskolai végzettségének megoszlása (%)

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

Az eredmények alapján az a következtetés vonható le, hogy a válaszadók közül a legnagyobb arányban a szakmunkás végzettségű, 21.000-30.000 forint közötti egy főre jutó átlagjövedelemmel rendelkező, 45-54 év közötti nők voltak. A legkisebb arányban a kevesebb, mint 8 általános iskolai végzettségű, 91.000-100.000 forint közötti egy főre jutó átlagjövedelemmel rendelkező, 18 év alatti férfiak voltak. Az eredmények alapján összegezhető, hogy a tatárszentgyörgyi lakosság átlag életkora közelít az idősebb korosztály felé, a lakosság legnagyobb arányban szakmunkás végzettségű és az egy családban az egy főre jutó átlagos nettó jövedelem nem éri el az 50.000 forintot.

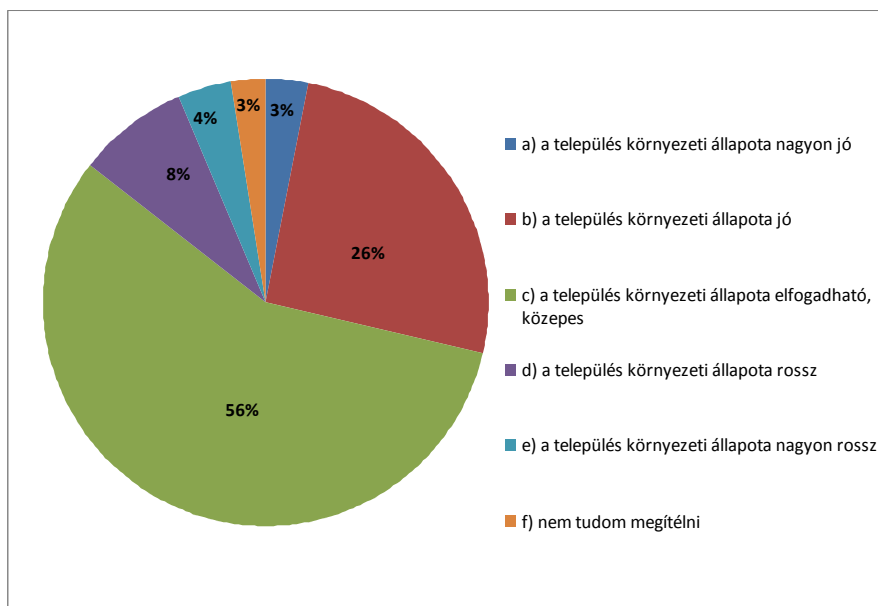
3.3.2. A vizsgálatba vont személyek véleménye a település környezeti állapotáról

Ezt az alfejezetet az 5. és a 6. kérdésekre adott válaszok kiértékeléséből készítettem. A kérdőív 5. kérdése arra ad választ, hogy a lakosság, hogyan vélekedik a falu környezeti állapotáról (5. ábra). A lakosság 56%-a tartja a település környezeti állapotát elfogadhatónak (114 fő). A megkérdezettek 3%-a nagyon jónak ítélte meg a település környezeti állapotát, ezt a választ főként olyan személyek jelölték meg, akik magasabb iskolai végzettséggel és átlagjövedelemmel rendelkeznek, valamint rendszeresen részt vesznek a településen szemétszedésen és különböző

Önkormányzat által rendezett környezetvédelmi programokon. Ezzel szemben azok jelölték be a nagyon rossz jelzőt, akik szinte soha nem vesznek részt az alábbiakban említett programokon és alacsony jövedelemmel és szakmunkás végzettséggel rendelkeznek.

5. ábra

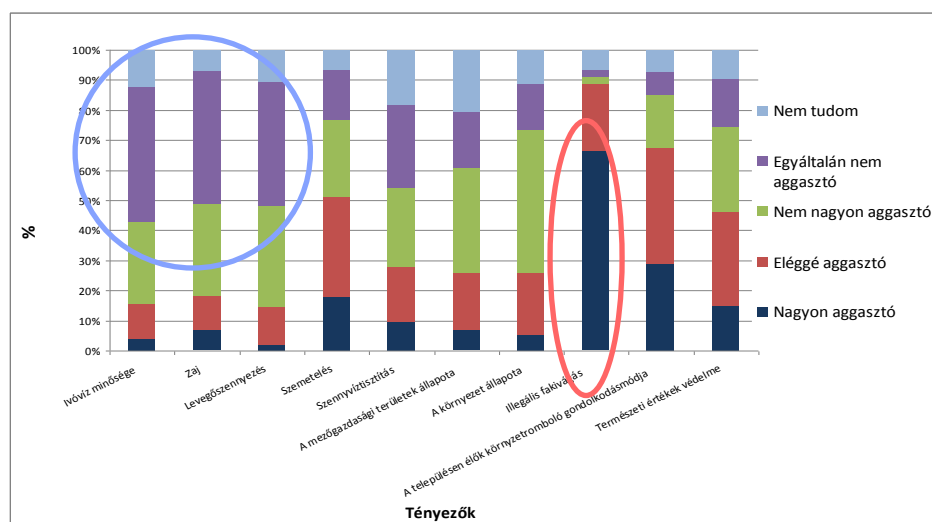
A lakosság véleménye a falu környezeti állapotáról

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A kérdőív 6. kérdésköre a település környezeti állapotára – a lakosság véleményét alapul véve - és a településen élők gondolkodásmódjára vonatkozott. A kérdések arra irányultak, hogy, hogyan vélekedik a lakosság a helyi természeti adottságokról és a településen élők gondolkodásmódjáról (6. ábra). Ebben a kérdésben az ivóvíz-, a levegő-, a zajszennyezésről, a mezőgazdasági területek minőségéről, szennyvíztisztításáról, a környezet állapotáról, az illegális fakivágásról a településen élők környezetromboló életmódjáról és a természeti értékek védelméről nyilváníthatták ki a véleményüket a tatárszentgyörgyi lakosok.

A lakosság véleménye a falu természeti adottságairól és viselkedési szokásairól

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A faluban több környezeti problémával is találkozhatunk, de ezek közül a legkiemelkedőbb az illegális fakivágás, melyet a megkérdezettek 88,5%-a nagyon aggasztónak (130 fő) és 47 fő pedig eléggé aggasztónak talált. Az 6. ábrán jól látható a pirossal bekarikázott sötétkék színű oszlop, mely az illegális fakivágásról kapott válaszok alapján készült. A megfigyeléseim alapján készített fejezetben is említést tettem az illegális fakivágás problémájáról. Ez a felmérés is igazolja, hogy a lakosság is nagy hangsúlyt fektet ezen problémára. A második legnagyobb problémának a településen élők környezetromboló gondolkodásmódját jelölték meg a válaszadók. A megkérdezettek közül összesen 66,5%-a (nagyon aggasztó 56 fő, eléggé aggasztó 77 fő) jelölte be ezt a tényezőt. Jól látható, hogy a lakosság több mint 50%-át zavarja a településen folyó környezetromboló tevékenységek.

A szemeltelést szintén sokan ítélték súlyos problémának a lakosság 50,5%-a nagyon aggasztónak (35 fő), vagy eléggé aggasztónak (66 fő) találta. A mezőgazdasági területek állapota és a szennyvíztisztításra adott válaszokból kiderül, hogy kisebb aggodalommal töltik el a lakosságot, bár kevés természetű növény van a területen a rossz időjárási viszonyoknak és a homokos tápanyagban szegény talajoknak köszönhetően, mégis a falusi lakosság az évek folyamán alkalmazkodott a természeti adottságokhoz.

Pozitívnak ítélték meg a helyi ivóvíz minőségét, a csendes környezetet, a levegő tisztaságát, a szennyvíz elvezetését, a mezőgazdasági területek állapotát, valamint a környezet állapotát. A 2008-ban megépített szennyvíztelepnek köszönhetően a településen gondtalanul üzemel a szennyvíztisztítás a falu déli részén, így nem okoz gondot a településen élők számára. A 8. ábrán a második késsel bekarikázott zöld és lila színű oszlopok jelzik az ivóvíz minőségéről alkotott

véleményeket, 144 válaszadó (72,5%) ítélte „egyáltalán nem problémának” és „nem nagyon aggasztónak” a helyi ivóvíz minőségét. Emellett igen magas arányban szerepel a zaj - és a levegőszennyezés is, melyet szintén nem ítélték meg problémának. Ezen két tényező pozitivitása abból adódhat, hogy a falu Pest és Bács-Kiskun megye határán fekszik, a két volán társaság viszályai miatt kevesebb busz jár a falu felé, valamint az utóbbi évtizedekben megszűntek a nagyobb üzemek.

Az 1. táblázat mutatja a 6. kérdésre adott válaszok, valamint a válaszadók személyes adatainak megoszlását. A táblázatban a pirossal kiemelt cellák a legnagyobb arányban (be)jelölt „elégge aggasztó” és „nagyon aggasztó” tényezők, a kékkel kiemelt cellákban pedig a „nem nagyon aggasztó” és az „egyáltalán nem aggasztó” tényezők szerepelnek. A táblázat adataiból látható, hogy a kiemelt cellákban a válaszadók személyes adatainak megoszlása alapján a legnagyobb arányban a 35-55 év közötti, magasabb iskolai végzettséggel és átlagjövedelemmel rendelkező, többségében nők válaszoltak, míg a legkisebb arányban az alacsonyabb iskolai végzettséggel és átlagjövedelemmel rendelkező fiatalabb korosztály szerepelt. Ebben a felmérésben is kiderül, hogy, szinte egyhangúan az illegális favágás problémakörét emelték ki a válaszadók, míg a legkisebb jelentőséggel a levegő -, zaj - és a vízszennyezettség bír. Megfigyelhető, hogy a településen élők a természeti értékek védelme iránt kettős érzéseket táplálnak. A vizsgálat eredményei arra is rávilágítanak, hogy ebben a kérdéskörben a megkérdezettek véleménye egyenlően oszlik meg.

1. táblázat

A falu természeti adottságairól és a lakosság viselkedési szokásairól alkotott vélemények összesített táblázata

Tényezők	Nagyon aggasztó	Eléggé aggasztó	Nem nagyon aggasztó	Egyáltalán nem probléma	Nem tudom	Tényezők	Nagyon aggasztó	Eléggé aggasztó	Nem nagyon aggasztó	Egyáltalán nem probléma
Ivóvíz minősége	7	25	55	89	24	Ivóvíz minősége			- 35-44 év közötti, - 51-60 ezer forint átlagjövedelem, - Technikum, OKJ-s végzettség, - férfi	
Zaj	13	22	60	91	14	Zaj			- 55-64 év közötti - 51-60 ezer forint átlagjövedelem - Érettségi bizonyítvány - nő	
Levegőszennyezés	4	24	68	82	22	Levegőszennyezés			- 45-54 év közötti, - 51-60 ezer forint átlagjövedelem - Technikum, OKJ-s végzettség - nő	
Szemetelés	35	66	53	33	13	Szemetelés	- 35-44 év közötti, - 81-90 ezer forint átlagjövedelem, - Technikum, OKJ-s végzettség, - nő			
Szennyvíztisztítás	18	37	54	55	36	Szennyvíztisztítás			- 35-44 év közötti - 51-60 ezer forint átlagjövedelem - Érettségi bizonyítvány - férfi	
A mezőgazdasági területek állapota	13	37	69	40	40	A mezőgazdasági területek állapota			- 45-54 év közötti - 51-61 ezer forint átlagjövedelem - Érettségi bizonyítvány - férfi	
A környezet állapota	10	40	97	30	23	A környezet állapota			- 35-44 év közötti - 61-70 ezer forint átlagjövedelem - Technikum, OKJ-s végzettség - nő	
Illegális fakivágás	130	47	6	5	12	Illegális fakivágás	- 45-54 év közötti, - 61-70 ezer forint átlagjövedelem, - Főiskolai vagy egyetemi végzettség, - nő			
A településen élők környezet-romboló gondolkodásmódja	56	77	36	16	15	A településen élők környezet-romboló gondolkodásmódja	- 35-44 év közötti, - 61-70 ezer forint átlagjövedelem, - Főiskolai vagy egyetemi végzettség, - nő			
Természeti értékek védelme	30	61	59	31	19	Természeti értékek védelme				

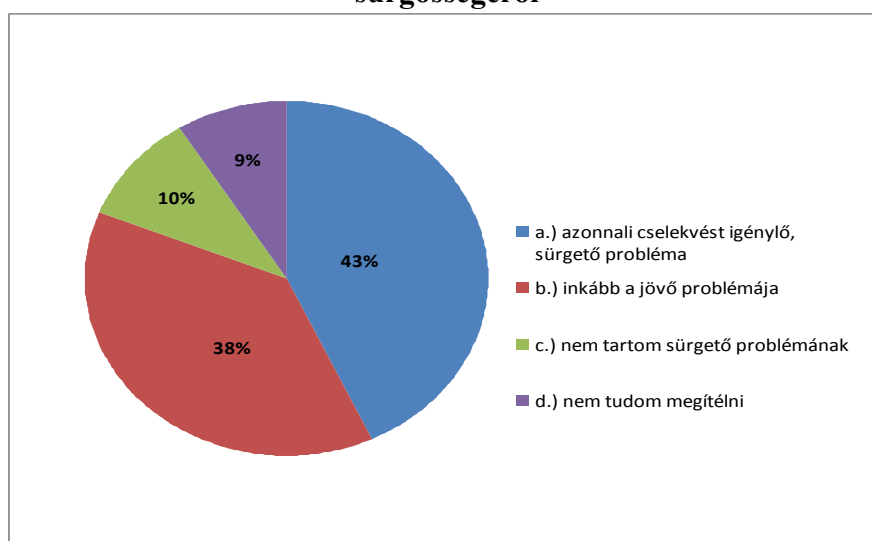
Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

3.3.3. A településen élők vélekedése a környezetvédelemről, a település környezeti problémáiról és a közintézmények intézkedéseiről

Ebben az alfejezetben a kérdőív kérdéseinek azon részét értékeltem ki, melyek főként a környezetvédelemről, a település környezetvédelmi problémáiról, a környezetvédelem fogalmának ismeretéről, és a közintézmények a környezetvédelem érdekében tett lépéseivel foglalkozott. Az előzőekben felsorolt témakörökkel a kérdőív 7.-14. kérdései foglalkoznak. A 7. kérdésre 198-an (99%) válaszoltak igennel, és mindössze 2 fő (1%) nemmel. Ez alapján kijelenthető, hogy a tatárszentgyörgyi lakosság számára fontos a környezet védelme. A 7.1.-es nyitott kérdésben, a legtöbben az egészséges életmóddal, gyermekeik jövőjének fenntartásával és a természet tisztaságának fontosságával példázták véleményüket. A 7.2. „Ha nem, miért nem?” (tartja fontosnak a környezetvédelmet) kérdésre senki sem adott választ. A 8. kérdésben 3 különböző lehetőség közül lehetett választani. Az első válasz „a” variációval a környezetvédelmet a legmagasabb fontossági értékbe sorolhatták a megkérdezettek, a második b” válasszal inkább másodrangú tényezőként kapott helyet és a harmadik „c” válaszra voksolok, pedig egyáltalán nem tartották fontosnak a környezet védelmét (7. ábra). Az „a” választ 86-an (43%), a „b” választ 76-an (38%), a „c” választ 20-an (10%) és a „d” választ pedig 18-an (9%) jelölték meg. Az ábra adataiból jól látszik, hogy az „a” és „b” lehetőségekre adott válaszok száma csak kismértékben eltérő, a környezetvédelem érdekében tett lépéseket a válaszadók közel azonos arányban ítélték meg sürgősnek, illetve inkább a jövő problémájának tekintik.

7. ábra

A tatárszentgyörgyi lakosság véleménye a környezetvédelmi problémák megoldásának sürgősségéről

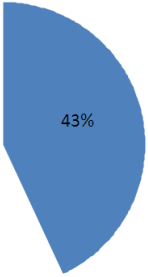
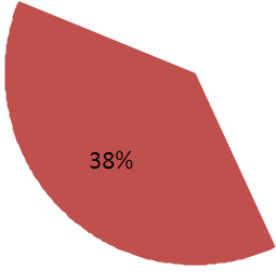
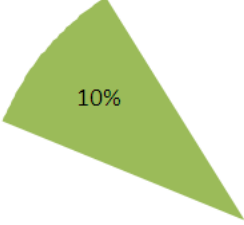
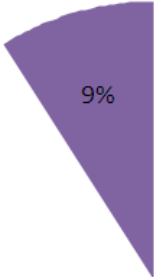

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A 2. táblázatban a 8. kérdés válaszainak megoszlását ábrázolom összevetve a válaszadók személyes adataival. A kérdés a környezetszennyezés elleni védelem fontosságára vonatkozott. A bal oldali oszlopban az átlagosan legtöbb válaszoltak arányát mutatja be az ábra, a jobb oldaliban a legkevesebben válaszoltak arányát.

2. táblázat

A környezetszennyezés elleni védelem fontosságának megítélése a lakosság körében

Legnagyobb arányban	Válaszok	Legkisebb arányban
65 év felett		18-24 év közötti
81-90 ezer Ft átlagjövedelem		51-60 ezer Ft átlagjövedelem
Főiskola/egyetemi diploma		Kevesebb, mint 8 általános iskolai végzettség
Nő		Férfi
25-44 év közötti		18 év alatti és 65 év feletti
41-51 ezer Ft átlagjövedelem		80- 90 ezer Ft átlagjövedelem
Szakmunkás bizonyítvány		Technikum/OKJ-s végzettség
Férfi		Nő
18-24 év közötti		35-44 év közötti
51-60 ezer Ft között		91-100 ezer Ft között és 101 ezer Ft
Kevesebb, mint 8 általános		Főiskolai/egyetemi diploma
Nő		Férfi
18 év alatti		25-34 év közötti
41-50 ezer Ft között		91-100 ezer Ft között és 101 ezer Ft
Kevesebb, mint 8 általános		Főiskolai/egyetemi diploma
Nő, Férfi		Nő, Férfi

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A kiértékelést úgy készítettem, hogy a statisztikai kategóriákat figyelembe véve nem csak megoszlásuk, de százalékos arányuk alapján is figyelembe vettem a kapott válaszokat. Ez alapján elmondható, hogy a kategóriák közül a korcsoportok megoszlása szerint a legnagyobb százalékban a 65 év feletti lakosok válaszoltak, akik 81-90 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkeznek, főiskola

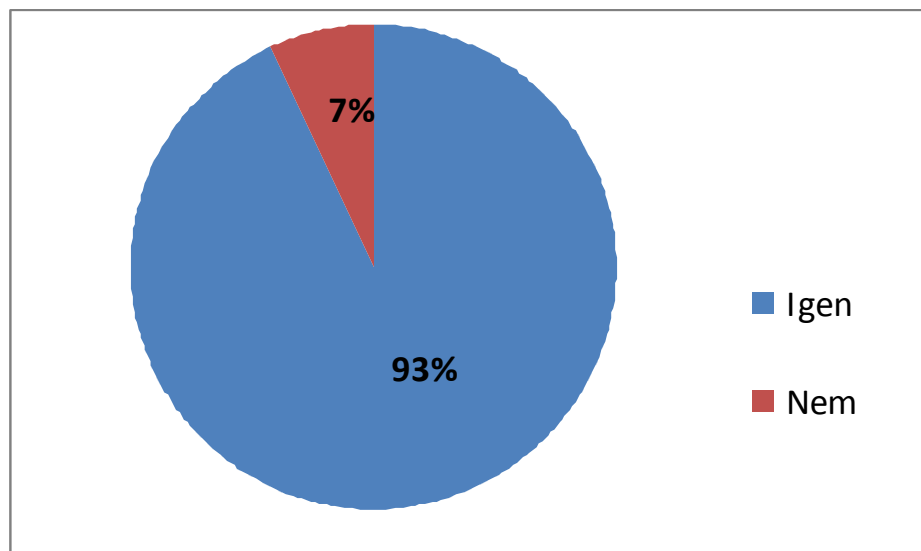
vagy egyetemi végzettségűek és nők. A legkisebb arányban ezt a választ bejelölők, a 18-24 év közötti, 51-60 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkező, kevesebb, mint 8 általános iskolai végzettségű férfiak voltak. Összességében, megállapítható, hogy a környezetvédelem érdekében tett megelőző lépéseket az idősebb korosztályú, magasabb jövedelemmel és iskolai végzettséggel rendelkezők támogatják. A 8. kérdés „c” és „d” választát leginkább a fiatal korosztály jelölte be, akiknek a legmagasabb iskolai végzettsége kevesebb, mint 8 általános, így kijelenthető, hogy a környezetvédelem e korcsoportnak egyelőre nem jelent sürgető problémát.

A kérdőív 9. kérdése arra vonatkozott, hogy a válaszadó találkozott-e már környezeti problémával Tatárszentgyörgyön. Erre a kérdésre a legtöbben válaszoltak igennel (186 fő, 93 %), melynek eredményét a 8. ábra mutatja be. A nem választ mindössze 14 fő (7%) jelölte meg.

A 9.1.-es nyitott kérdésben a megkérdezettek felsorolhattak néhány környezeti problémát, mely véleményük szerint a leginkább jellemző a településre. A leggyakrabban előforduló válasz a falopás, a szemetelés volt, de sokszor említést tettek a kisebbségi problémákra és a település tisztántartásának hiányára. A kérdésre adott válaszok kiértékelését követően az a következtetés vonható le, hogy másodszorra is bebizonyosodott az előzőekben, a 6. kérdéskör tárgyalásánál említett súlyos problémák (a szemetelés és a falopás).

8. ábra

A lakosság véleménye a település környezeti problémáiról

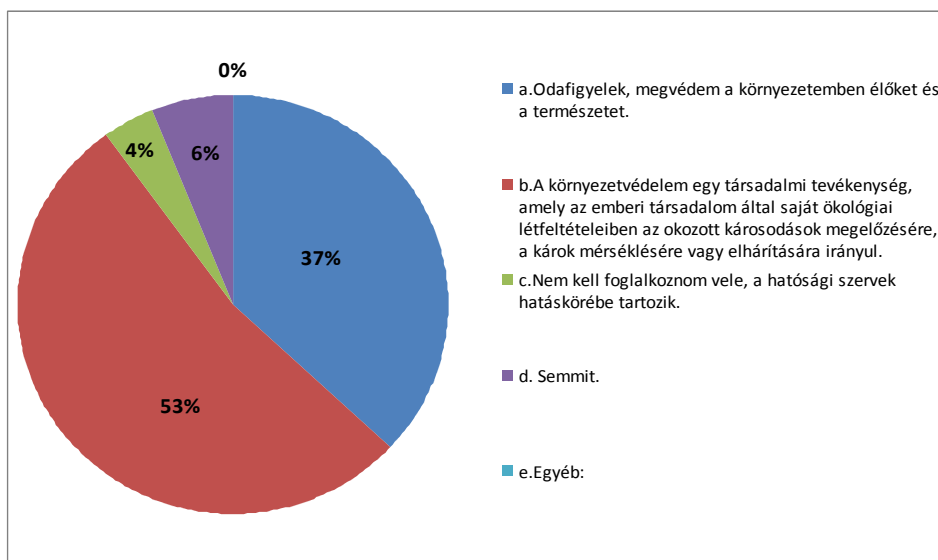
Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A kérdőív 10. kérdése arra vonatkozott, hogy a vizsgálatba vont lakosság, mennyire van tisztában a környezetvédelem fogalmával és annak feladataival (9. ábra). Ebben a kérdésben 4 választási lehetőséget soroltam fel és egy egyéb kategóriát is beleillesztettem a válaszok közé. A válaszok összeállításának szempontjai a következők voltak: az első félig-meddig lefedi a valóságot,

a második a környezetvédelem fogalmát jelenti, a harmadik és negyedik válasz pedig teljesen inaktív tevékenységet jelent. Az eredmények alapján összegezhető, hogy az „a” választ „*Odafigyelek, megvédem a környezetemben élőket és a természetet*” 74 fő (37%) jelölte meg, míg a „b” választ 106-an (53%) választották. A „b” lehetőséget a legnagyobb arányban a 35-44 év közötti, főiskolai vagy egyetemi végzettségű, 101 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkezők jelölték meg. Az utolsó két választ („*Nem kell foglalkoznom vele a hatósági szervek hatáskörébe tartozik*”, „*Semmit*”) mindössze 20-an jelölték meg, akik kevesebb, mint 8 általános iskolai végzettségűek, 65 év felettiek és 21-30 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkeznek. Az „egyéb” választ senki sem jelölte meg.

9. ábra

A környezetvédelem fogalmáról alkotott vélemények a megkérdezettek körében

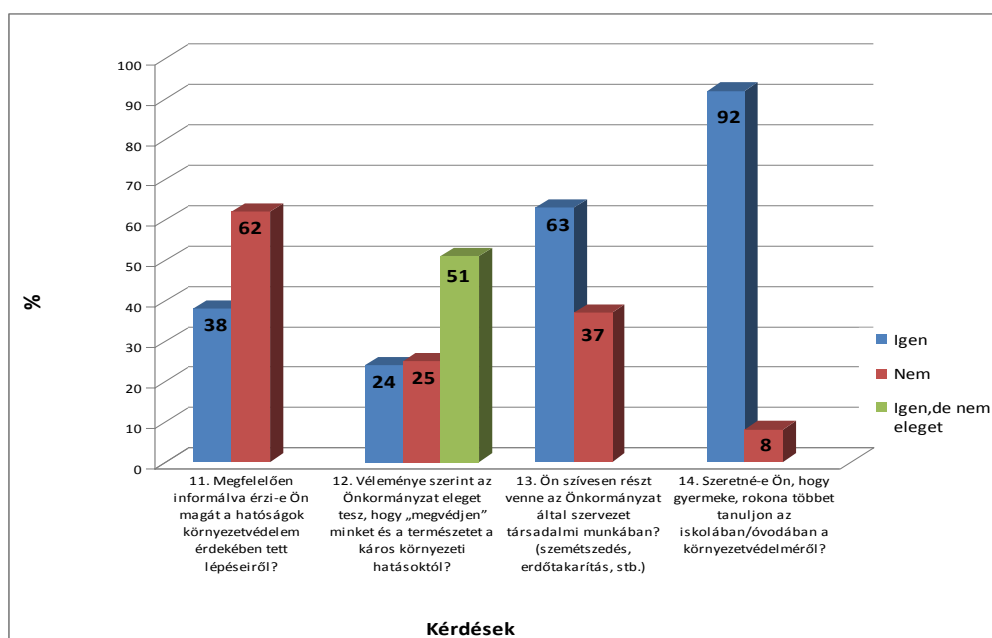
Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A kérdőív 11., 12., 13. és 14. kérdésére adott válaszok a 10. ábrában kerülnek bemutatásra, melyben egyben ábrázoltam a hatóságok, az Önkormányzat tevékenységeiről alkotott véleményeket, valamint a közintézmények jövőbeni munkájára kapott javaslatokat. A 11. kérdésre 76 (38 %) igen és 124 (62 %) nem válasz érkezett, mely azt mutatja, hogy a többség nincs megelégedve a helyi hatóságok környezetvédelem érdekében tett lépéseivel. A következő kérdés válaszaiból pedig kiderül, hogy nemcsak az információs csatornákkal, hanem az Önkormányzat környezetvédelem érdekében tett lépéseivel részben vagy egészben nincsenek megelégedve a lakosok. A 12. kérdésre 48 (24 %) igen, 102 (51%) igen, de nem eleget és 50 (25 %) nem válasz érkezett, ez azt mutatja, hogy azon információk alapján mely a lakossághoz érkezik és a településen látható környezetvédelem érdekében tett lépésekkel részben vagy egyáltalán nincsenek megelégedve a lakosok. Ennek ellenére, vagy éppenséggel pont emiatt a 13. kérdésre a többség úgy

nyilatkozott, hogy szívesen részt venne (igen 126 fő, 63%, nem 74, 37%) a környezetvédelem érdekében szervezett programokon. Ez bizonyítja azt is, hogy az évente megszervezett szemétszedésen és erdőtakarításon egyre nagyobb számú érdeklődést mutatnak a lakosok. Arra a kérdésre, hogy „Szeretné-e Ön, hogy gyermeke, rokona többet tanuljon az iskolában/óvodában a környezetvédelmről?” adott válaszokból kiderül, hogy a szülők 92 %-a (184 fő) szeretné, hogy gyermeke többet tanuljon a környezetvédelemről az általános iskolában vagy óvodában. A 14. kérdésre a nem választ adók 16 fő (8%) meg van elégedve az általános iskolában oktatott környezetvédelemmel foglalkozó tantárgyakkal.

10. ábra

A település közintézményeinek tevékenységeire vonatkozó környezetvédelmi kérdésekre adott válaszok megoszlása

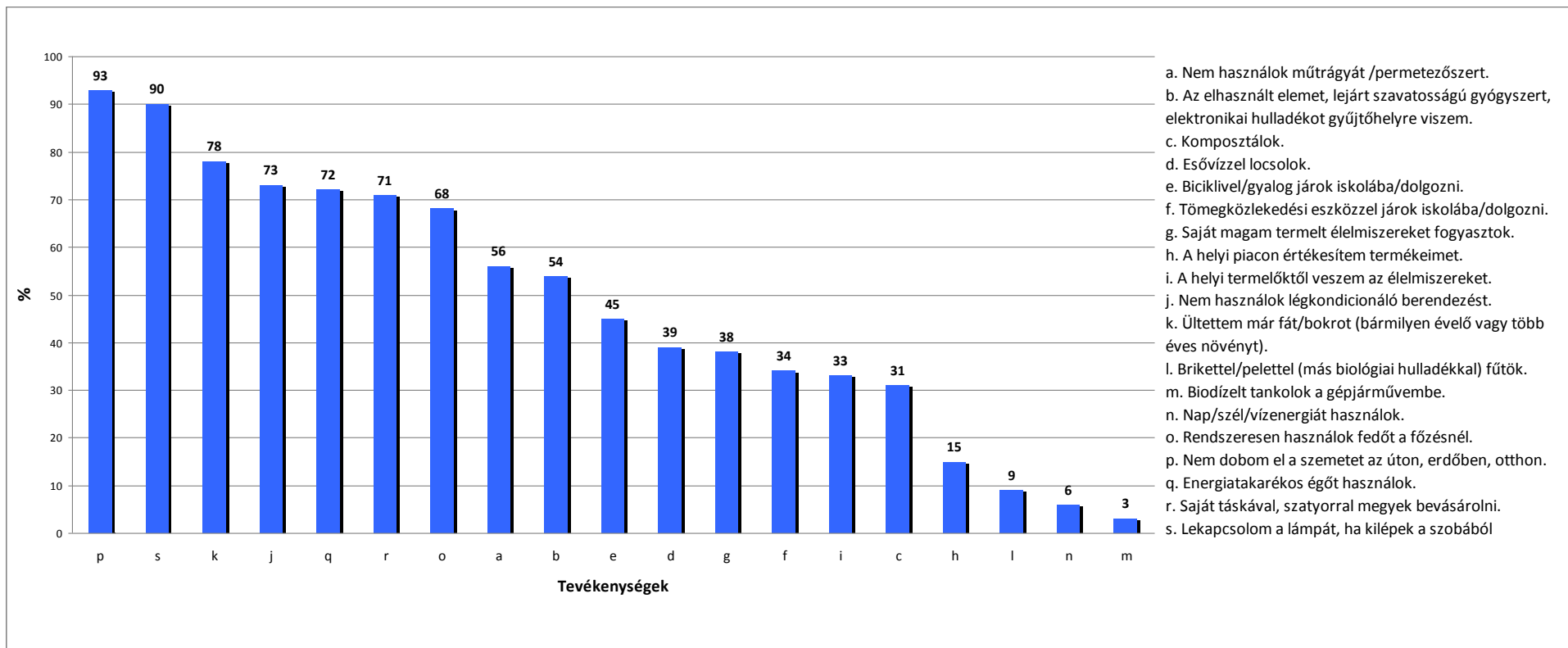
Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

3.3.4. A lakosság olyan tevékenységeinek vizsgálata, melyek szoros összefüggésben vannak a környezetvédelemmel

Ebben az alfejezetben a lakosság olyan tudatos vagy ösztönös tevékenységeit vizsgálom, mely kihatással lehet vagy van a környezetre. A kérdőívben feltett kérdésekre adott válaszok alapján összegzem, hogy a válaszadók mennyire figyelnek oda saját maguk és mások környezetére, illetve hogyan végzik el a napi teendőiket és mit tesznek környezetük tisztaságának megóvása érdekében. A kérdőív 15. kérdésében 19 tevékenységet soroltam fel, melyek mind valamilyen kapcsolatban állnak a környezetvédelemmel. Ezek a tevékenységek a mindennapi élet részei, ezáltal megfigyelhető, hogyan viselkednek a lakosok a saját maguk és más környezetében, és egyben hogyan vélekednek a természetvédelemről. A 11. ábrában bemutatásra kerül, mely tevékenységeket

folytatnak leginkább a tatárszentgyörgyi lakosok. A 19 válasz közül a „p” pontra érkezett a legtöbb válasz 186 (93%). Emellett magas arányban voksoltak az „s” pontra is 179 fő 89,5% és a „k” pontra 156 fő 78 %. Szintén sokan megjelölték a „j”, „q” és „r” pontokat, melyek a mindennapi élet részeként jellemzi a lakosság környezettudatosságát. A „j” pontra 146 válasz (73 %) érkezett, mely abból adódhat, hogy a vidéki házakra jellemző vályogtéglá épületek nyáron jól tartják a hideget és a hőségben egyedüli menedékként szolgál az embereknek. A mezőgazdasági tevékenységekre utaló kérdéseket már kisebb számban jelölték meg. Ide tartoznak az olyan pontok, mint például az „a”, a „c”, a „d”, a „g”, a „h” és az „i”. Mindezen tevékenységekre 15-44% között voksoltak a válaszadók. Ennek az lehet az oka, hogy, nem éri meg saját magunk termelt élelmiszerekkel foglalkozni, hiszen az időjárás viszonytagságai és az alacsony felvásárlói árak miatt kiszorulnak a piacról a termelők. Manapság egyre kevesebben foglalkoznak mezőgazdasággal még vidéken is, ezt jól mutatják a 11. ábra adatai is. 200 megkérdezett közül csak 76-an (38%) nyilatkoztak úgy, hogy saját maga termeli otthon az élelmiszert. Ez kivétítve az egész tatárszentgyörgyi lakosságra, mindössze 760 fő. A település nem rendelkezik helyi piaccal, alkalmanként az Önkormányzat épülete előtt kisebb vásárokat szerveznek, ahol a termelők zöldség - és gyümölcs termékeiket értékesíthetik (a megkérdezettek 15%-a), de ez sem jelentős. Sokkal inkább jellemzőbb, hogy a lakosság saját maga keresi fel a helyi nagyobb gazdákat és így szerzi be a számára szükséges élelmiszereket (a megkérdezettek 33%-a). A szakmunkás végzettségű, 45-55 év közötti, alacsony átlagjövedelemmel rendelkezők 60%-ára jellemző leginkább, hogy a saját maga termelt élelmiszereket fogyasztja. Legkevésbé a megújuló energiákat és a modern környezetkímélő technikákat jelölték meg, az „l” pontra 18, az „n”-re 11 és az „m”-re mindössze 8 fő voksolt. Az „n” választ leginkább a 45-54 év közötti, 41-50 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkező, szakmunkás végzettségű férfiak jelölték meg. A *„biodízelt tankolok a gépjárművembe”* pontra 100%-ban szintén a szakmunkás végzettségűek voksoltak. A 2011-ben Tatárszentgyörgy adottságairól elkészített szakdolgozatomban kérdőíves felméréséből kiderült, hogy a lakosság véleménye szerint a tömegközlekedés a második legnagyobb probléma a faluban. Ezt bizonyítja az idei felmérésben az, hogy mintegy 33,5 % veszi csak igénybe a tömegközlekedési eszközöket („f”) és 44,5 %-a jár biciklivel vagy gyalog iskolába vagy dolgozni („e”). A felsőfokú végzettségű 45-55 év közötti, 71-80 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkező nők 50%-a jelölte be legnagyobb arányban az „e” választ. Míg a tömegközlekedési eszközöket leginkább a 35-44 év közötti, 51-60 ezer forint átlagjövedelemmel rendelkező, technikumi vagy OKJ-s végzettségű nők veszik igénybe. A felmérésből az is derül ki, hogy az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező, kevesebb iskolai végzettségű, férfiak választják a gépjárművek nyújtotta kényelmet és ez nem csak a felmérésből, de a hétköznapi élet tapasztalataiból is jól látszik. Az újrahasznosítás és a szelektív szeméthyűjtés lehetőségét is sokan igénybe veszik a tatárszentgyörgyi lakosok közül. A „b” pontot 108 fő (54%) jelölte meg.

A lakosság környezettudatos gondolkodásmódjáról készített felmérés eredménye

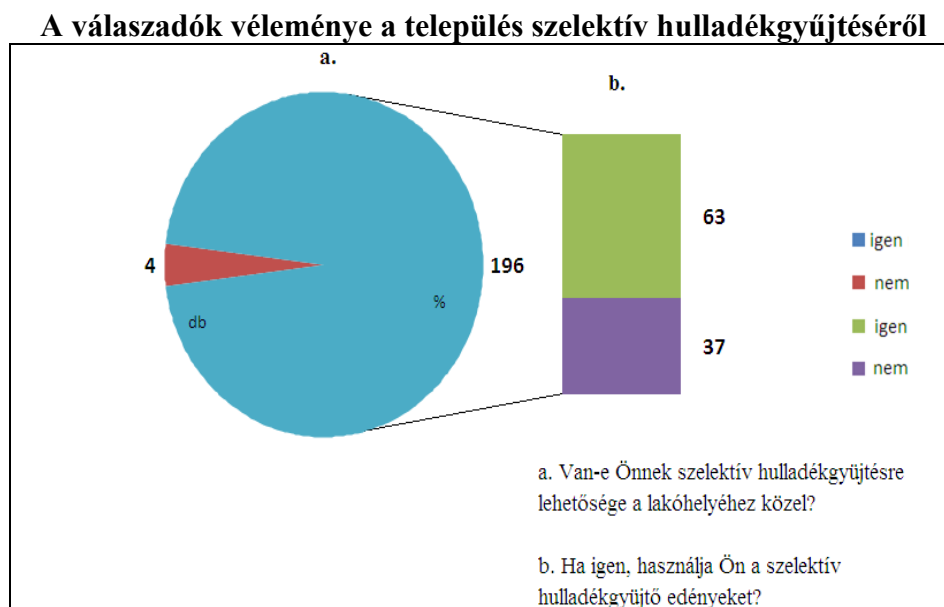

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

3.3.5. A lakosság szelektív hulladékgyűjtési lehetőségeinek és használatának vizsgálata

A 16. kérdés a településen folyó szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeivel foglalkozik. Ez a kérdéscsoport 1 főkérdésből és 4 mellékkérdésből áll, melyek közül a 16.1.1. és a 16.3.-as kérdések nyitott kérdések. A főkérdésre 196 fő (98%) igennel válaszolt, míg a nem válaszra 4 voks (2%) érkezett. Azon 4 fő, akik nemmel válaszoltak, ők a település határában a hulladékgyűjtő harangoktól távol laknak, így számukra ez a lehetőség nincs megadva. A 12. ábrán jól látható, hogy az „a” jelzésű kördiagram a főkérdés válaszainak megoszlását mutatja, míg a „b” jelzésű oszlopdiagramon látható, hogy a lakosság hány százaléka használja a szelektív hulladékgyűjtőket azok közül, akiknek erre lehetőségük van. A felmérés eredménye azt mutatja, hogy a válaszadók 98%-ának van lehetősége a szelektív hulladékgyűjtésre, mégis csak 63% veszi igénybe. A következő alkérdésből, pedig kiderül, mi is ennek az oka. A 16.1.1. nyitott kérdésben a válaszadók egyhangúan azzal indokolták választásukat, hogy nincs elég közel lakóhelyükhöz. Ez azért érdekes, mert a főkérdésben a válaszadók 98%-a úgy nyilatkozott, hogy van rá lehetősége a lakóhelyéhez közel, mégis ebből a csoportból 73 fő mégsem veszi igénybe ezt a szolgáltatást, mert messze van. A 16.2.-es kérdésre nem érkezett nemleges válasz. A 16.3.-as kifejtős kérdésben a szelektív hulladékgyűjtési szokásaikat jellemezheték a válaszadók, melyre a legnagyobb arányban a külön zsákba gyűjtést, és a komposztálás lehetőségét fejtették ki.

12. ábra

Forrás: Saját kérdőíves felmérés (2012)

A kérdőív kitöltése során felmerültek, olyan újrahasznosítható termékek, melyeket a felmérésben nem említettem, ilyenek voltak például a fémdobozok és a papírhulladékok gyűjtése, melyek begyűjtésével is sokan foglalkoznak. A településen sokan segítik így egymást, egy család otthon zsákokban begyűjti a fémdobozokat, egy másik pedig elviszi a legközelebbi visszaváltó helyre. A

papírhulladékokat évente kétszer az általános iskola szervezésében gyűjtik, melynek népszerűsége az utóbbi években csökkent, a már említett helyi tüzelési szokásoknak köszönhetően, ugyanis a fatüzelésű kazánokban jelentős mennyiségű papírhulladékot égetnek el.

4. Következtetések, javaslatok

A tatárszentgyörgyi lakosság környezettudatos szemléletének vizsgálatai alapján az alábbi következtetések vonhatók le:

1. A tatárszentgyörgyi lakosság körében végzett kérdőíves felmérés, valamint az egyéni terepfelmérés során tapasztaltak alapján egyértelműen leszögezhető, hogy a lakosok tisztában vannak a helyi adottságokkal, a település környezeti problémáival és a településen élők környezetromboló gondolkodásmódjával.
2. A válaszokból egyértelműen kiderült, hogy a lakosság fontosnak tartja a környezet védelmét, 90%-ban hajlandóak tenni a környezetvédelem érdekében, de az ellene tett lépések sürgősségéről már eltérő vélemények születtek.
3. A válaszadók egyharmada a település környezeti állapotát jónak ítélte meg, ennek ellenére a vizsgálat eredményeiből az is kiderült, hogy a településen számos környezeti problémával találkozhatunk (illegális falopás, szemetelés, mohaszedés, stb.). A megkérdezettek véleménye szerint a környezeti problémák közül a legkiemelkedőbb az illegális fakivágás volt, melyet a válaszadók 88,5%-a aggasztónak talált.
4. Az eredmények alapján az a következtetés vonható le, hogy a válaszadók fele (50,5%) a szemetelést szintén súlyos problémának ítélte meg.
5. A felmérésben résztvevők a helyi ivóvíz minőségét, a csendes környezetet, a levegő tisztaságát, a szennyvíz elvezetésének megoldását, illetve a mezőgazdasági területek állapotát pozitívan értékelték.
6. A tatárszentgyörgyi lakosság magatartására nagymértékben jellemző a környezetromboló attitűd. A vizsgálati eredmények is igazolják, hogy a megkérdezettek közel kétharmada aggasztónak ítélte a lakosság ökológiai intelligenciáját.
7. A válaszadók véleménye alapján leszögezhető, hogy a környezetvédelem érdekében tett lépéseket közel azonos arányban ítélték sürgősnek, illetve a jövő problémájának tekintették. Az eredményekből az is megfigyelhető volt, hogy a környezeti hajlandóság hiányzik a lakosság mindennapi életmódjából.
8. A környezetvédelem definíciójára vonatkozó kérdésre adott válaszok alapján elmondható, hogy a vizsgálatba vont lakosság tisztában van a környezetvédelem fogalmával és annak feladataival.
9. A felmérésben résztvevők 62%-a nem érzi megfelelően informálnak magát a helyi hatóságok környezetvédelem érdekében tett lépéseiről, emellett a válaszadók az Önkormányzat környezetvédelem érdekében tett lépéseivel sem voltak megelégedve. A

megkérdezettek viszont egyetértettek abban, hogy szívesen részt vennének az Önkormányzat által szervezett társadalmi munkákban (például: szemétszedés, erdőtakarítás, stb.).

10. A felmérésben résztvevő szülők 8%-a meg van elégedve az általános iskolában oktatott környezetvédelemmel foglalkozó tantárgyakkal, míg a szülők 92%-a pedig azt szeretné, hogy a gyermeke többet tanuljon a környezetvédelemről az óvodában vagy az általános iskolában.
11. A tatárszentgyörgyi lakosság gondolkodásmódjára érzelmi szempontból jellemző a környezettudatos szemlélet, de nem rendelkeznek olyan tudáskészlettel, mellyel ezt a koncepciót megvalósíthatnák. A vizsgálati eredmények azt igazolják, hogy a megkérdezettek nem hasznosítják az alternatív energiaforrásokat, a mindennapi életükben, mert nem ismerik ezeket a lehetőségeket, valamint az ehhez szükséges anyagi háttérrel nem rendelkeznek.
12. A szelektív hulladékgyűjtésre vonatkozó kérdésekre adott válaszok alapján elmondható, hogy a válaszadók 98%-ának van lehetősége szelektíven gyűjteni a hulladékot, de mégis csak 63%-uk veszi igénybe a harangokat.

A tatárszentgyörgyi lakosság környezettudatos szemléletének vizsgálatai alapján az alábbi javaslatok fogalmazhatók meg:

1. Véleményem szerint az információ hiánya nagyban befolyásolja a környezeti attitűdök megkezdését. Fontosnak tartom a megfelelő információáramlást, mely elősegítheti a környezetvédelmi intézkedések minél hatékonyabb betartatását.
2. A tapasztalataim alapján arra a véleményre jutottam, hogy a település környezeti problémáinak megoldására egyértelműen sürgős beavatkozásokra lenne szükség. A leginkább veszélyeztetett területek: a természetvédelem alatt álló boróka erdő, a Peszéradacsi rétek, valamint a gyurgyalag fészkelő helyek.
3. Véleményem szerint az illegális falopások és a növekvő szemétkupacok problémájának megoldására elsősorban a fiatalabb korosztályt kellene megcélozni. Megoldásként azt javaslom, hogy az előbb említett korosztály az évről-évre megrendezendő természetjáró programokon aktívan részt vegyen és e programok népszerűsítsék a környezetvédelmet és az arra irányuló tevékenységeket.
4. Nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a gyerekek minél korábbi környezetvédelmi oktatására. A környezettudatos szemlélet kialakítását célszerű már kisgyermekkorban elkezdni.

5. A tapasztalataim szerint az órai foglalkozásokon elhangzó környezetvédelmi témák nem elegendőek ahhoz, hogy befolyásolják a gyerekek környezettudatos szemléletének a kialakítását. Véleményem szerint a környezettudatos gondolkodásmód kialakításának legcélszerűbb eszköze a környezeti nevelés, ennek megvalósítására a javaslatom az, hogy a délutáni foglalkozásokon a tanulók mindegyike egy saját tankertet gondozzon, amelynek keretében értékelhetik saját munkájukat és közelebb kerülhetnek a természethez. Úgy vélem, hogy a pályázatok nyújtotta pénzforrások lehetőséget biztosítanak a környezeti nevelés bevezetésére.
6. Az a meglátásom, hogy a kisebb vállalkozások, illetve a közintézmények energiaellátásában is változtatásokra lenne szükség. A település kedvező napsütéses óráinak száma lehetőséget biztosítana a napkollektorok használatára, ezáltal sok energiát és pénzt spórolhatnának a lakosok, mindeközben védhetnék is a környezetüket.

5. Összefoglalás

A Föld tudomány mai állása szerint az egyetlen olyan bolygó mely alkalmas az emberi élet számára. Földünk természeti kincseit tönkretesszük, elpusztítjuk az élővilágot, elszennyezzük a természetes erőforrásainkat. A levegőt, a termőtalajt, a vizeinket és a saját egészségünket is veszélyeztetjük környezetromboló - és felelőtlen életmódunkkal. Az évek folyamán világossá vált, hogy ez ellen tenni kell valamit. Amíg a gazdasági jólét fontosabb az emberek számára, addig háttérbe szorulnak a környezetünkért tett lépések. Egy teljesen új szemléletmódra van szükség, mellyel átformálhatnánk az emberek gondolkodásmódját, az óvodai oktatástól kezdve egészen a felsőfokú képzésekig, „beleültethetnénk” a gyerekek tudatába, mennyire is fontos, hogy óvjuk, védjük a környezetünket.

Hazánkban sok településen, iskolában, közintézményben is találkozhatunk már szelektív hulladékgyűjtő edényekkel, vagy napelemmel, szélturbinával felszerelt épületekkel, de egyelőre nem rendelkezünk olyan ökológiai attitűdökkel, mellyel előrébb léphetnénk a környezetünkért vívott harcban. Több tudományos kísérlet is alátámasztja, hogy a környezeti problémák felszámolásában kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be az emberek környezettudatos gondolkodásának megléte. Meggyőződésem, hogy minél alacsonyabb szintről indulva vizsgálunk egy közösséget, annál jobban láthatjuk, hogy a környezeti problémák megszüntetésére hol kell fellépünk.

Tudományos Diákköri Dolgozatomban Tatárszentgyörgy lakosságának környezettudatos gondolkodásmódját vizsgáltam. Tatárszentgyörgy egy kis település, mely számos környezeti problémával küzd. A terepfelmérés és a kérdőíves vizsgálatom alapján számomra egyértelművé vált, hogy melyek azok a problémák, amelyeken sürgősen változtatni kell. Mivel szüleimmel itt élünk szívemen viselem a falu sorsát. Dolgozatom elkészítése során világossá vált, hogy nem az okozott károk megszüntetésére kell nagyobb hangsúlyt fektetni, hanem a településen élők gondolkodásmódjának megváltoztatására. A tapasztalataimat és az elért eredményeket felhasználva a közel jövőben szeretném átformálni a lakosság eddigi környezetromboló gondolkodásmódját, az iskolában a környezeti neveléssel, a mindennapi életben a szaktanácsadásokkal és különböző természetvédelmi programokkal, rendezvények szervezésével, melyben én magam is részt kívánok venni. Remélem, hogy e céljaimat elérem és egy olyan közösség alakul ki Tatárszentgyörgyön, ahol érdemes élni, ahol a környezetet védjük, és mindeközben nem kell semmit nélkülöznünk.

6. Köszönetnyilvánítás

Mindenekelőtt köszönetemet fejezem ki témavezetőmnek Dr. Vincze-Tóth Judit egyetemi tanársegédnek hasznos tanácsaiért és iránymutatásáért, amivel elősegítette a Tudományos Diákköri Dolgozatom megszületését.

Köszönettel tartozom a tatárszentgyörgyi lakosságnak a kérdőívre fordított idejükért, valamint a tatárszentgyörgyi „Esély Családsegítő Szolgálatnak” a kérdőívek sokszorosításában nyújtott segítségéért.

Végezetül köszönöm a tatárszentgyörgyi Általános Iskolának és a Polgármesteri Hivatalnak, hogy a munkámhoz szükséges adatokat és információkat a rendelkezésemre bocsájtotta.

7. Irodalomjegyzék

1. AXELROD L. J.-LEHMAN D.R. (1993): *Responding to environmental concern what factors guide individual action?* *Journal of environmental Psychology* 13. pp:149-159
2. BÁLINT J. (2010): *A klímaváltozás hatásai Magyarországon. A klímaváltozás hatásai a vidékre.* Forrás: <http://www.videkfejlesztés.net/oktatás/vidékfejlesztési-tananyag/a-klímaváltozás-hatásai-magyarországon.html>. Letöltés ideje: 2012.11.23
3. BERNÁTH J.-NÉMETH É. (2007:.) *Gyógy és Fűszernövények gyűjtése, termesztése és felhasználása.* Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp: 105.
4. BUDAY-SÁNTHA A. (2009): *Környezet-gazdálkodás.* Campus Kiadó, Budapest.
5. CZAGÁNYI L. (1990): *Tatárszentgyörgy történet.* Zrínyi Kiadó.
6. DUNLAP R. B.-VAN LIERE K. D. (1978): *The New Environmental Paradigm- Journal of Environmental Psychology*, 9, pp: 10-19.
7. EURÓPAI BIZOTTSÁG (2009): *Eurobarométer 72. Közvélemény kutatás az Európai Unióban.* Forrás: [http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_huhu_nat .pdf](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb72/eb72_huhu_nat.pdf). Letöltés ideje: 2012.11.23.
8. GÁLOSI-KOVÁCS B. (2010): *Környezetfejlesztés a kistérségben, "A környezettudatos kistérségfejlesztés kézikönyve".* Publikon Kiadó, Pécs. pp: 7-10.
9. GOLEMAN D. (2009): *Zöld út a jövőbe. A tudatos vásárlás mindent megváltoztathat.* Nyitott Könyvműhely, Budapest.
10. HARASZTHY L. (2000) *Magyarország madarai Második javított kiadás.* Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp: 102, 232.
11. HEBERLEIN T. A. (2012): *Navigating Environmental Attitudes.* Oxford University Press.
12. HORVÁTH Zs. (2001): *Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása KJK- KERSZÖV.* Szerk: BÁNDI GY., Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest. pp: 27-37.

13. KAISER G.F.-WÖLFING S.-FUHRER U. (1999): *Environmental attitude and Ecological Behaviour. Journal of Environmental Psychology. Academic Press 1-19.. Forrás: <https://home.zhaw.ch/~crb/dateien/Kaiser-Woelfing-Fuhrer99.pdf>. Letöltés ideje:2012.11.10*
14. KOTOGÁN R. (2011): *A környezeti tudatosság személyiség tényezői. A környezeti attitűd-környezetterhelési mutatók és a Big Five személyiségdimenziók összefüggés vizsgálata Szakdolgozat. Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Szeged. pp:3-15.*
15. KOVÁCS A. D. (2008): *A környezettudatosság fogalomköre és vizsgálata Alföldi példákon Doktori (Phd) értekezés. Debreceni Egyetem.*
16. LÁNG I. (2003): *Agrártermelés és globális környezetvédelem. Mezőgazda Kiadó, Budapest. pp: 18; 23; 162.*
17. LORENZ K. (2001): *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne. Cartaphilus Kiadó Kft.*
18. LÜKŐ I. (2003): *Környezet pedagógia Nemzeti. Tankönyvkiadó, Budapest. pp: 138-140.*
19. MATHIS W.-WILLIAM E. R. (2001): *Ökológiai lábnyomunk. Hogyan mérsékeljük az ember hatását a Földön? Felelős kiadó: Föld napja alapítvány 2001. pp:12.; 82.*
20. MEADOWS D.-RANDER J. (2005): *A növekedés határai harminc év múltán. Kossuth Kiadó, Budapest.*
21. MALONEY M.P.-WARD M.P. (1973): *Ecology: Let's Hear From the People. An Objective Scale for the Measurement of Ecological Attitudes Knowledge- American Psychologist 28. pp:580-586.*
22. NÁNÁSI I. (1999): *Humánökológia Medicina. Könyvkiadó Rt, Budapest. pp:19.*
23. RACHEL C. (1994): *Néma tavasz. Katalizátor Kiadó. Budapest.*
24. RAKONCZAI J. (2003): *Globális környezeti problémák. Lazi Kiadó*
25. STERN P.C., Dietz T., Abel T., Guagnano G. A. and Kalof L.. (1999): *A value-Belief-Norm Theory of Support for Social Movements. National Research Council. The case of Environmentalism. Human Ecology Review, 6. Washington. pp:81-97.*

26. SZABÓ-KOVÁCS B. (2007): *A környezeti változások hatása a társadalomra Magyarországon. Szerk: Pap N. A területfejlesztés földrajzi alapjai. Lomast Kiadó. Pécs. pp: 69-88.*
27. SZÁRAY M. (2004): *Történelem II. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.*
28. TAKÁCS A. (2010): *Térinformatikai alkalmazások 14. A természetvédelmi tevékenység és a társadalmi környezet konfliktusai. Forrás: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0027_TAL14/ch01s04.html. Letöltés ideje: 2012.10.12*
29. TATÁRSZENTGYÖRGYI POLGÁRMESTERI HIVATAL NYILVÁNOS ADATAI (2011)
30. TATÁRSZENTGYÖRGYI ÁLTALÁNOS ISKOLA NYILVÁNOS ADATAI (2012)
31. TÓTH M. (2008): *Fenntartható-e a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak fogyasztása? Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, OTDK dolgozat.*
32. TÖRLEY G. (1999): *Forrás: www.pezsgo.web.elte.hu/?g=node/41 Letöltés ideje: 2012.10.11.*
33. TRAIN E. R. (1993): *Oral History Interview. Forrás: <http://www.epa.gov/aboutepa/history/publications/print/train.html>. Letöltés ideje: 2012.10.09.*
34. VIDA G (2003) : *helyünk a bioszférában. Typotex kiadó. Budapest*
35. URL¹:http://asztivaniskola.lapunk.hu/tarhely/asztivaniskola/dokumentumok/a_hazai_kornyezet_allapotat_befolyasolo_fobb_folyamatok.pdf. Letöltés ideje: 2012.10.13.
36. URL²:http://anyulurege.hu/a_100_majom_elmelet. Letöltés ideje: 2012. 09. 30.
37. URL³:http://www.hidrologia.hu/vandorgyules/27/dolgozatok/05varallyay_gyorgy.htm.
Letöltés ideje: 2011.10. 23

8. Melléklet

8.1. Kérdőív: Tatárszentgyörgy lakosságának körében végzett közvélemény kutatás a környezettudatos gondolkodásmódról

Tatárszentgyörgy lakosságának körében végzett közvélemény kutatás a környezettudatos gondolkodásmódról

Tisztelt Hölgyem, Uram!

Ezen kérdőív kitöltésével tanulmányaimat segíti, mely során Tatárszentgyörgy lakosságának környezettudatos gondolkodásmódját vizsgálom. A beérkezett adatokat a feldolgozás során zártkörűen, titkosan kezelem és kizárólag a dolgozatomban használom fel. A kérdőív kitöltése név nélkül történik.

Együttműködését és a kérdőívre fordított idejét köszönjük:

Pályi Krisztina Msc hallgató

Dr. Vincze-Tóth Judit konzulens

1. Az Ön neve? (Kérem, húzza alá a válaszának megfelelőt!)

Nő

Férfi

2. Az Ön életkora?

18 év alatt

18-24 év között

25 - 34 év között

35 - 44 év között

45 - 54 év között

55 - 64 év között

65 év felett

3. Mekkora a családban az egy főre jutó átlagos nettó jövedelem?

☐ 20.000 Ft alatt

☐ 61.000 - 70.000 Ft között

☐ 21.000 - 30.000 Ft között

☐ 71.000 - 80.000 Ft között

☐ 31.000 - 40.000 Ft között

☐ 81.000 - 90.000 Ft között

☐ 41.000 - 50.000 Ft között

☐ 91.000 - 100.000 Ft között

☐ 51.000 - 60.000 Ft között

☐ 101 000 Ft felett

4. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

Kevesebb, mint 8 általános

Általános iskola

Szakmunkás bizonyítvány

Érettségi bizonyítvány

Felsőfokú tanulmányok folyamatban

Főiskolai/egyetemi diploma

5. Ön hogyan ítéli meg Tatárszentgyörgy környezeti állapotát? (Kérem, karikázza be a válaszának megfelelőt)

- a) a település környezeti állapota nagyon jó
- b) a település környezeti állapota jó
- c) a település környezeti állapota elfogadható, közepes
- d) a település környezeti állapota rossz
- e) a település környezeti állapota nagyon rossz
- f) nem tudom megítélni

6. Tapasztalata szerint, lakóhelyén adnak-e okot aggodalomra az alábbiakban felsorolt tényezők? (Kérem, karikázza be soronként a válaszának megfelelő számot!)

Tényezők	Nagyon aggasztó	Eléggé aggasztó	Nem nagyon aggasztó	Egyáltalán nem probléma	Nem tudom
Ivóvíz minősége	1	2	3	4	5
Zaj	1	2	3	4	5
Levegőszennyezés	1	2	3	4	5
Szemetelés	1	2	3	4	5
Szennyvíztisztítás	1	2	3	4	5
A mezőgazdasági termőterületek állapota	1	2	3	4	5
A környezet állapota	1	2	3	4	5
Illegális fakivágás	1	2	3	4	5
A településen élők környezet-romboló gondolkodásmódja	1	2	3	4	5
Természeti értékek védelme	1	2	3	4	5

7. Fontosnak tartja-e Ön a környezet védelmét?

Igen

Nem

7.1. Ha igen, miért?

7.2. Ha nem, miért nem?

8. Ön szerint mennyire sürgető a környezetvédelem és a környezetszennyezés elleni védelem Tatárszentgyörgyön? (Kérem, karikázza be a válaszának megfelelő betűt!)

- a.) azonnali cselekvést igénylő, sürgető probléma
- b.) inkább a jövő problémája
- c.) nem tartom sürgető problémának
- d.) nem tudom megítélni

9. Találkozott-e már Ön Tatárszentgyörgyön környezeti problémákkal? (szemetelés, falopás, mohaszedés stb)

Igen

Nem

9.1. Ha igen, milyen környezeti problémával találkozott már?

10. Mit ért Ön környezetvédelem alatt? (Kérem, karikázza be a válaszának megfelelő betűt!)

- a. Odafigyelek, megvédem a környezetemben élőket és a természetet.
- b. A környezetvédelem egy társadalmi tevékenység, amely az emberi társadalom által saját ökológiai létfeltételeiben az okozott károsodások megelőzésére, a károk mérséklésére vagy elhárítására irányul.
- c. Nem kell foglalkoznom vele, a hatósági szervek hatáskörébe tartozik.
- d. Semmit.
- e. Egyéb: _____

11. Megfelelően informálva érzi-e Ön magát a hatóságok környezetvédelem érdekében tett lépéseiről?

Igen

Nem

12. Véleménye szerint az Önkormányzat eleget tesz, hogy „megvédjen” minket és a természetet a káros környezeti hatásoktól?

Igen

Igen, de nem eleget

Nem

13. Ön szívesen részt venne az Önkormányzat által szervezett társadalmi munkában? (szemétszedés, erdőtakarítás, stb.)

Igen

Nem

14. Szeretné-e Ön, hogy gyermeke, rokona többet tanuljon az iskolában/óvodában a környezetvédelméről?

Igen

Nem

15. Kérem, tegyen egy „X”jelet, azon tevékenységek mellé, melyeket rendszeresen folytat!

- a. Nem használok műtrágyát /permetezőszert.
- b. Az elhasznált elemet, lejárt szavatosságú gyógyszert, elektronikai hulladékot gyűjtőhelyre viszem.
- c. Komposztálok.
- d. Esővízzel locsolok.
- e. Biciklivel/gyalog járok iskolába/dolgozni.
- f. Tömegközlekedési eszközzel járok iskolába/dolgozni.
- g. Saját magam termelt élelmiszereket fogyasztok.
- h. A helyi piacon értékesítem termékeimet.
- i. A helyi termelőktől veszem az élelmiszereket.
- j. Nem használok légkondicionáló berendezést.
- k. Ültettem már fát/bokrot (bármilyen élő vagy több éves növényt).
- l. Brikett/pelettel (más biológiai hulladékkal) fűtök.
- m. Biodízel tankolok a gépjárművembe.
- n. Nap/szél/vízenergiát használok.
- o. Rendszeresen használok fedőt a főzésnél.
- p. Nem dobom el a szemetet az úton, erdőben, otthon.
- q. Energiatakarékos égőt használok.
- r. Saját táskával, szatyorral megyek bevásárolni.
- s. Lekapcsolom a lámpát, ha kilépek a szobából.

A	
B	
C	
D	
E	
F	
G	
H	
I	
J	
K	
L	
M	
N	
O	
P	
Q	
R	
S	

16. Van-e Önnek szelektív hulladékgyűjtésre lehetősége a lakóhelyéhez közel?

Igen

Nem

16.1. Ha igen, használja Ön a szelektív hulladékgyűjtő edényeket?

Igen

Nem

16.1.1. Ha nem, miért nem használja Ön a szelektív hulladékgyűjtőt?

16.2. Ha nincs szelektív hulladékgyűjtésre lehetősége szeretné, hogy legyen?

Igen

Nem

16.3 Kérem, jellemezze, hogyan gyűjti, vagy gyűjtené a hulladékot szelektíven?

Ha Önnek bármilyen tapasztalata, megjegyzése lenne a témával kapcsolatban, kérem, ide írja le.

Tisztelettel köszönöm a kérdőívre fordított idejét!

*Készítette: Pályi Krisztina
(Vidékfejlesztési agrármérnök Jelölt)*

Nyugat –magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar
Gazdaságtudományi Intézet

A TDK-dolgozat a TÁMOP-4.2.2.B-10/1-2010-0018 (TALENTUM – hallgatói tehetséggondozás komplex feltételrendszerének fejlesztése a Nyugat-magyarországi Egyetemen) projekt támogatásával valósult meg.

